

199349	*199242*	*199391*
199430	*198553*	*199573*
199344	*199287*	*198292*
199463	*199313*	*199324*
199009	*199339*	*199452*
199394	*199546*	*199466*
199468	*199579*	*199475*
199437	*199043*	*199554*
199538	*199440*	

MATERIÁLY

XI MEZINÁRODNÍ VĚDECKO - PRAKTICKÁ
KONFERENCE

«APLIKOVANÉ VĚDECKÉ NOVINKY - 2015»

27 červenců - 05 srpna 2015 roku

Díl 3
Pedagogika
Filologické vědy
Psychologie a sociologie
Tělovýchova a sport

Praha
Publishing House «Education and
Science» s.r.o 2015

FILOLOGICKÉ VĚDY

METODIKA VYUČOVÁNÍ JAZYKU A LITERATURY

Жумаканова Л.Т., Каскатаева Ж.А., Омарова Г.Н. К вопросу об обучении английским фразовым глаголам студентов I-II курсов неязыковых вузов 52

PROBLÉMU VÝZKUMY JAZYKU

Баланюк С.С. Логіко-психологічний аспект функціонування оцінного прикметника *unique* 57

AKTUÁLNÍ PROBLÉMU PŘEKladu

Рудевский А.О. Перевод фразеологических единиц с компонентом-маринизмом 60

JAZYK, ŘEČ, KOMUNIKACE

Цапенко Л.Е., Попович Е.С., Гвоздь О.В. Использование методов лингвостатистики для описания статистических характеристик текстов научной коммуникации 62

MATEŘSKÁ ŘEČ A LITERATURA

Утеева Г.Ж. Тема войны в произведениях б.момышулы 68

JAZYKOvDA

Костриця Н., Бонько М. Лексичні особливості шкільного та студентського сленгу 70

PSYCHOLOGIE A SOCIOLOGIE

PSYCHOLOGIE ZAŠKOLENÍ

Харжевська О.М. Проблема дослідження професійної мотивації та її структурні компоненти 73

MODERNÍ TECHNOLOGIE SOCIOLOGICKÝCH PRŮZKUMŮ

Полторак Н.А. Образовательные траектории молодёжи 76

TĚLOVÝCHOVA A SPORT

TĚLOVÝCHOVA A SPORT: PROBLÉMU, VÝZKUMY, NABÍDKY

Мулик К.В. Визначення впливу занять кінним туризмом на психічний стан дітей 12-14 років 79

Турсумбаев А.С. Значение физической подготовки в баскетболе 81

Vydáno Publishing House «Education and Science»,
Frýdlanská 15/1314, Praha 8
Spolu s DSP SHID, Berdianskaja 61 Б, Dnepropetrovsk

Materiály XI mezinárodní vědecko - praktická konference «Aplikované vědecké novinky – 2015» . -

Díl 3. Pedagogika.Filologické vědy.Psychologie a sociologie. Tělovýchova a sport.: Praha. Publishing House «Education and Science» s.r.o - 88 stran

Šéfredaktor: Prof. JUDr Zdeněk Černák

Náměstek hlavního redaktor: Mgr. Alena Pelicánová

Zodpovědný za vydání: Mgr. Jana Štefko

Manažer: Mgr. Helena Žáková

Technický pracovník: Bc. Kateřina Zahradníčková

XI sběrné nádobě obsahují materiály mezinárodní vědecko - praktická konference «Aplikované vědecké novinky» (27 červenců - 05 srpna 2015 roku) po sekcích Pedagogika.Filologické vědy.Psychologie a sociologie. Tělovýchova a sport.

Pro studentů, aspirantů a vědeckých pracovníků

Cena 270 Kč

ISBN 978-966-8736-05-6

Kolektiv autorů, 2015

Publishing house «Education and Science» s.r.o.

OBSAH

PEDAGOGIKA

PROBLÉMU PŘÍPRAVY ODBORNÍKŮ

Цецик С.П. Формування математичної компетентності майбутніх екологів.....	3
Онищенко С.В. Технические принципы работы мультимедийных средств во время подготовки будущих специалистов	5
Балалаєва О.Ю., Супоницька Д. Latin uninominal names	7
Жекибаева Б.А., Миронова Е.Н. Педагогические условия осуществления дифференцированного подхода в начальной школе	9
Shcheblykina T.A. The Essential Characteristics of Educational Monitoring	12
Коротких М.А. Підвищення педагогічної майстерності викладачів вищих військових навчальних закладів	14

ZÁKLADY VYCHOVATEL PROCESU

Shastova I.V. Toward Standardised English Alphabet in Ukrainian Primary Schools	17
Газзаева А.Р. Тема гуманизма в педагогическом творчестве Гино Баракова	19

STRATEGICKÉ LINKY REFORMOVÁNÍ SYSTÉMU VZDĚLÁNÍ

Зволейко Е.В. Итоговая оценка метапредметных результатов обучения по адаптированной основной образовательной программе начального общего образования для детей с ЗПР	27
Синяговська І.Ю. Управлінська складова забезпечення ефективності організації самостійної навчальної діяльності учнів старшої школи	31

MODERNÍ VYUČOVACÍ METODY

Ахметвалеева А.О., Седова Т.И., Федченко А.А. Использование информационных технологий в работе педагога по формированию представлений младших школьников о здоровом образе жизни	35
Suleimenova S., Askarova A. Guidelines for conducting seminars, workshops disciplines of civil law cycle	36
Капінус О.Л., Топча Н.І., Томенко М.Г. Використання комп'ютерних програм для навчання граматики англійської мови у ВНЗ	39
Черепанова Ю.Ю. Проведение практических занятий по программированию	41
Спіцина А.Є Інтерактивні технології у системі фахової підготовки майбутніх економістів	43
Далибаев Б.Т. Технология пәнінде жаңаша оқытудың әдіс-тәсілдері	47

PEDAGOGIKA

PROBLÉMU PŘÍPRAVY ODBORNÍKŮ

К.п.н. Цецик С.П.

Національний університет водного господарства та природокористування, Україна

ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОЛОГІВ

Загострена екологічна ситуація у нашій державі та планування можливих шляхів її подолання, вказують на потребу у підготовці висококваліфікованих фахівців у галузі екології та охорони навколишнього середовища.

Курс вищої математики є однією із фундаментальних дисциплін у системі професійної підготовки майбутніх екологів. Знання, уміння та навички, які набувають студенти у процесі його вивчення, складають основу для формування про-фесійної компетентності фахівців даної галузі.

Відповідно до Національної рамки кваліфікацій [2]: *компетентність* – здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості.

Під професійною компетентністю більшість учених розуміють інтегральну якість особистості, яка визначає здатність фахівця розв'язувати завдання, що виникають у професійній діяльності і ґрунтується на особистісних якостях: знаннях, уміннях, навичках, здібностях, цінностях, життєвому досвіді тощо.

Професійна компетентності майбутніх екологів формується упродовж усього періоду їх навчання у вищому навчальному закладі та є процесом, який передбачає спільну діяльність викладачів та студентів. Результатом вивчення ко-жної дисципліни є сформована предметна компетентність, а сукупність предме-тних компетентностей становлять професійну компетентність.

Математична компетентність – це здатність особистості застосовувати ма-тематичні знання у професійній діяльності та житті.

На основі аналізу освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалаврів на-пряму підготовки „Екологія , охорона навколишнього середовища та збалансо-ване природокористування» [1] виявлено виробничі функції еколога у яких ви-значена математична складова:

- дослідницькій виробничій функції, що передбачає оцінювання стану біоти на основі збору, обробки, аналізу і систематизації інформації про біоту, оцінювання стану екосистем, надання рекомендацій щодо збереження її різноманіття;
- прогностичній виробничій функції, що передбачає прогнозування стану еко-систем, моделювання негативних змін елементів екосистеми і біосфери в цілому.

Оскільки математична компетентність визначається набутими математичними вміннями, то основними компонентами математичної компетентності є:

- *уміння математично моделювати екологічні явища та процеси*, що включає у себе цілий комплекс математичних умінь: 1) уміння мислити математично (володіння зальними прийомами розумової діяльності: аналізом, синтезом, індукцією, дедукцією, абстрагуванням, узагальненням, порівнянням тощо); 2) уміння чітко та логічно викладати математичну інформацію, самостійно опрацювати основну та додаткову математичну літературу; 3) уміння перевести на математичну мову завдання із природничих та фахових дисциплін (формалізація); 4) уміння раціонально вибирати математичний апарат (методи, прийоми, алгоритми) для розв'язання побудованої математичної моделі; 5) уміння аналізувати отриманий розв'язок, робити висновки тощо (інтерпретація); - *уміння обробляти й аналізувати дані експериментальних досліджень* методами математичної статистики; знаходити в них статистичні закономірності; знаходити статистичні оцінки параметрів розподілу; перевіряти статистичні гіпотези тощо.

Для формування у студентів-екологів указаних математичних умінь до кожного розділу курсу вищої математики підбрано та розроблено прикладні задачі екологічного змісту з елементами математичного моделювання. Виділено такі типи задач: перший є ілюстрацією деякого математичного методу чи поняття; другий – безпосередньо пов'язаний із вирішенням конкретних екологічних проблем, потребує знань із декількох розділів курсу вищої математики та відповідних знань із спеціальних дисциплін; третій – передбачає відшукування нестандартних шляхів розв'язання, вимагає самостійного оволодіння студентами додатковою математичною інформацією.

Добір прикладних завдань здійснено на основі встановлення міжпредметних зв'язків (на пропедевтичному етапі – математики з біологією, екологією, фізикою, хімією та інформатикою; на фаховому – математики зі спеціальними дисциплінами та інформатикою). На основі проведеної роботи створено навчально-методичний посібник [3].

Отже, на сучасному етапі розвитку математичної освіти формування математичної компетентності майбутніх екологів, що включає у себе комплекс математичних умінь, можливе за умови введення в курс вищої математики прикладних задач екологічного змісту. Важливо, щоб розроблення та добір таких задач здійснювався на основі міжпредметних зв'язків.

Література:

1. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра напряму 6.040106 „Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування». – ГСВО МОН України 6.040106-11, Київ, 2011.
2. Постанова кабінету міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
3. Цецик С.П. Математичні методи в екології: навч. посіб. / С.П. Цецик. – Рівне: Фортуна, 2011. – 116 с.

Общая физическая подготовка (ОФП) предполагает разностороннее развитие физических качеств, функциональных возможностей органов и систем, слаженность их проявлений в процессе мышечной деятельности. Общая физическая подготовка должна связываться не формально с всесторонним развитием вообще, а должна быть направлена на постоянное совершенствование физических качеств, влияющих на рост спортивного мастерства и эффективность учебно-тренировочного процесса. В соответствии с этим под общей физической подготовкой понимают длительный и направленный процесс развития физических качеств положительно влияющих на максимально возможные достижения в баскетболе и повышающей качество учебно-тренировочного процесса.

Специальная физическая подготовка (СФП) направлена на развитие и совершенствование специальных физических качеств строго в соответствии с биомеханическими и морфофункциональными требованиями, предъявляемыми спецификой движений, особенностями соревновательной деятельности, которые непосредственно определяют достижения в баскетболе.

Література 1. Баскетбол: Учебник для вузов физической культуры // Под.ред. Ю.М.

Портнова. – М.: Физкультура и Спорт, 1997. – 480с.

2. Гомельский А.Я. Баскетбол: секреты мастерства: 1000 баскетбольных упражнений. – М., 1997

3. Кузин В.В., Полиевский С.А., Баскетбол. Начальный этап обучения, – М.: Физкультура и спорт, 2004. – 133с.

4. Кудашова Л.Р., Физиологические основы физического воспитания и видов спорта. Учебное пособие. Алматы, 2005.

физической подготовки, связанная с развитием и совершенствованием физических качеств. Этот раздел физической подготовки вносит основополагающий вклад, в рост спортивно-технического мастерства обеспечивая необходимый уровень функциональных возможностей и работоспособности баскетболиста.

Процесс физической подготовки должен определяться: во-первых, закономерностями возрастного развития организма и его биологического возраста и, во-вторых, особенностями многолетнего построения и содержания спортивной тренировки, быть тесно связан со спортивной специализацией. Чтобы методически правильно осуществлять физическую подготовку баскетболиста, необходимо иметь в виду, что это одна из сторон спортивной тренировки, где более всего проявляется действие биологических факторов. И тренер должен уметь ответить на вопрос: как надо тренировать, чтобы повысить уровень силы, скоростных, скоростно-силовых и других качеств? Отсюда вытекает два ответа. Во-первых, необходимо знать, что следует тренировать. Во-вторых, почему надо тренировать у баскетболистов развитие физических качеств именно так, а не иначе.

Физическая подготовка представляет многокомпонентный длительный процесс, направленный на эффективное развитие и совершенствование скоростных и скоростно-силовых качеств, силы, выносливости, гибкости и подвижности в суставах, ловкости баскетболиста. В связи с этим тренер должен разрабатывать тренировочные программы, которые бы эффективно и при меньших физических и нервных затратах способствовали росту физических качеств и, как следствие, спортивных результатов. Такие разнонаправленные тренировочные программы, связанные с развитием и совершенствованием физических качеств, должны действовать параллельно и последовательно в условиях тренировочного процесса. При этом программы могут вступать в различные виды взаимодействия от «сотрудничества», когда усиливают друг друга (положительный) до «помех», когда тормозит одна программа другую (отрицательный перенос). Например, при развитии скоростных качеств и выносливости на начальном этапе годичного цикла, оба этих качества могут совершенствоваться последовательно в микроцикле тренировки. Однако, по мере усиления тренировочных воздействий на последующих этапах тренировки, одна более сильно действующая программа может отрицательно влиять на двигательный эффект другой. В данном случае неправильно спланированное использование упражнений на выносливость может существенно подавлять и сдерживать темпы развития скоростных качеств. Следовательно, важным обстоятельством является не только подбор и использование специфических средств для развития или совершенствования физических качеств, но и использование эффективной связи их взаимодействия и рационального распределения в тренировочном занятии, микроцикле, этапе, годовом цикле.

В настоящее время классифицированы следующие физические качества: скоростные, сила, выносливость, гибкость и подвижность в суставах, ловкость. Как известно, развитие и совершенствование физических качеств должно осуществляться в плане общей и специальной физической подготовки.

Онищенко С.В.

Бердянський державний педагогічний університет, Україна

ТЕХНИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ РАБОТЫ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ СРЕДСТВ ВО ВРЕМЯ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ

Понимание технических принципов работы мультимедийных средств и их особенности нужно для рационального определения круга заданий, которые выполняются при внедрении в учебный процесс данных средств.

Возможность передаваемости информации от программно-аппаратных средств к пользователю и от пользователя (пользователей) к программно-аппаратным средствам определяются свойствами программно-аппаратного обеспечения канала обмена. В соответствии с терминологией, принятой в технике, канал может быть однонаправленным или двунаправленным [2].

Однонаправленным каналом сигналы могут быть переданы только в одном направлении. К устройствам, которые обеспечивают однонаправленный поток информации, принадлежат видео воспроизводящие устройства, принтеры, плоттеры и другие устройства, которые предназначены только для вывода информации, и клавиатура, мышка, джойстик, сканер, видеокамера и другие устройства, предназначенные только для введения информации.

Двунаправленный канал может позволять одновременно, или квазиодновременно, выполнять передаваемость информации в двух направлениях. Такой канал может быть дуплексным, то есть предоставлять возможность одновременной передаваемости сигналу в 2-х направлениях, или симплексным, то есть обеспечивать передаваемость сигналу в определенный момент времени только в одном направлении. Дуплексный канал может образовываться или как совокупность двух и больше однонаправленных каналов (обеспечивать реальную дуплексную работу), или быть созданным путем мультиплексирования, то есть программно-аппаратного коммутирования направления передаваемости сигналу. Примером двунаправленных за счет мультиплексирования каналов является COM и LPT порты компьютеров, некоторые современные видео адаптеры. Квазиодновременность принятия и передаваемости сигналов достигается путем квантования сигнала (разделению на «порции» в режиме реального времени), запоминания, передаваемости сигналу, в режиме разделения времени и доступа к линии связи, возобновления и следующего воссоздания, в режиме реального времени.

В режиме мультиплексирования канала работает большая часть недорогой звуковой платы. Определенная часть двунаправленных видео адаптеров, которые используются для формирования полного цветного телевизионного сиг-

нала (ПЦТС) из сигнала видео воспроизводящего устройства и для оцифровывания ПЦТС также является квазидвухнаправленными. При работе таких видео устройств часто возникает проблема с созданием качественного изображения, особенно в случаях, когда на экран нужно одновременно вывести как изображение из видеокамеры, так и видео, клип, который записан раньше.

Анализ учебной деятельности учителя, который был проведен с использованием стандартной методики педагогического исследования, – наблюдения, анкетирования, показал, что ведущие учителя владеют методами работы с современными программным обеспечением, некоторые из них умеют выполнять программное наладивание, диагностику и несложный ремонт аппаратного обеспечения. Но значительная часть учителей, как показывают результаты опроса, не имеют достаточной практической и теоретической подготовки для выполнения диагностики оборудования, наладивания аппаратного и программного обеспечения. Одновременно с этим, результаты опроса учителей и анализ учебной деятельности свидетельствуют о том, что ситуация, которая нуждается в выполнении таких действий, возникает почти ежедневно.

К задаче, которая появляется перед учителем при подготовке к учебному процессу, по свидетельству учителей, принадлежат:

- установление программного обеспечения (операционной системы, программных средств общего назначения, педагогического программного обеспечения) его наладивания и сопровождение;
- установление, наладивание и диагностирование аппаратного обеспечения, в т. ч. средств, которые обеспечивают работу локальной сети и устройств введения/выведения и установление соответствующих драйверов устройств;
- создание дидактических материалов – видео материалов, бумажной копии, логической структуры, на внешних запоминающих устройствах и в локальной сети, заготовки электронных документов (электронной таблицы, базы данных и тому подобное).

Литература

1. Жебровский Б. М. Информатизация учебного процесса в столице: шаг в XXI век. / Б. М. Жебровский, Г. В. Ломаковская. // Компьютер в школе и семье. – 1998. – №3. – С. 3–6.
2. Лапинский В. В. Улучшение практического направления профессиональной подготовки учителя информатики. / В. В. Лапинский, В. М. Демьяненко. // Теория и методика обучения математики, физики, информатики. – Сборник научных трудов. Том.3. – Кривой рог : Издат. отдел КГПУ. – 2001. – С. 111–116.
3. Машбиц Е. И. Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения. / Е. И. Машбиц. – М. : Методика, 2000. – 210 с.

мнению Ю.М. Портнова, В.А. Кудряшова, «скоростная выносливость – способность баскетболиста выполнять технические приемы и перемещения с высокой скоростью на протяжении всей игры», а «специальная быстрота баскетболиста – способность с очень большой скоростью выполнять технические приемы, способности и отдельные действия». Различие в этих определениях можно отметить лишь в выражениях «с высокой скоростью», а в другом «с очень большой скоростью», хотя в первом случае определение дается выносливости, а во втором – быстроте. Нельзя не сказать и о том, что в учебниках по баскетболу фактически нет раздела, в котором разбирался бы вопрос о физических качествах, если не считать, конечно, тех 9-12 страниц учебника (из более чем 200 страниц), где очень поверхностно пишется о развитии силы, быстроты, выносливости, гибкости и в основном приводится перечень физических упражнений для развития силы ног, пальцев рук, гибкости и т.д. И такие примеры не единичны.

С одной стороны, может возникнуть мнение, что если разделу физических качеств отводится в учебнике 2,2 – 2,8% от всего помещаемого материала, то или этот вопрос является второстепенным и не представляет никакой значимости в процессе спортивной подготовки баскетболиста, или этот вопрос очень простой, давно уже решенный и потому нет смысла представлять в учебнике по этому вопросу большее количество информации.

Но, с другой стороны, даже неполный анализ литературы свидетельствует об отсутствии единого взгляда на предлагаемый перечень ведущих факторов, так необходимых баскетболисту, а также об отсутствии единой трактовки в определениях физических качеств. В связи с этим в работе предпринята попытка разработать методику круговой тренировки, способствующая частному, комбинированному развитию качеств необходимых баскетболистам, дать им характеристику и описать методику их воспитания (развития).

В современной системе спортивной тренировки раздел физической подготовки занимает одно из ведущих мест. В спортивной тренировке, в плане реализации физической подготовки, необходимо осуществлять три частных задачи. Первая – использовать широкий комплекс средств и мероприятий укреплять состояние здоровья и повышать сопротивляемость организма к различным заболеваниям, особенно инфекционным и простудным и «профессиональную» устойчивость организма против травм опорно-двигательного аппарата. Главный критерий оценки здоровья баскетболиста – не должно быть никаких отклонений в функционировании систем организма в целом. Вторая задача физической подготовки связана с формированием телосложения и должна осуществляться по двум направлениям. Одно направление – это использование разнообразных физических упражнений, обеспечивающих формирование общепринятых норм человеческого тела. Второе направление основано на формировании специальных для баскетбола тотальных размеров, пропорций и конституции тела и, прежде всего, топографии силы мышечной системы. Наиболее важной является третья задача

спорта, но не характерные, специфичные для какого-либо конкретного вида спорта, в том числе и для баскетбола (В.М. Зациорский).

В специальной литературе и до сегодняшнего дня каждый автор или группа авторов предлагают свой комплекс факторов, акцентов, определяющий высокий уровень физической подготовленности баскетболиста. Акцентируя внимание на необходимости развития тех или иных физических качеств, авторы, в основном, говорят о значимости того или иного качества и предлагают физические упражнения или перечисляют методы, необходимые для развития этого качества, не раскрывая при этом сущность самого физического качества, а если и затрагивают ее (например, скоростные качества), то подразумевают под этим прирост быстроты, ее информативные тесты и формы проявления.

Например, А.М. Грасис, С.Н. Анискина считают, что баскетболистам необходимы в первую очередь высокий уровень прыжковой выносливости, прыжковой ловкости, быстроты перемещения. Ю.М. Портнов, В.В. Кузин и др. останавливаются на силе, быстроте, выносливости, ловкости.

С.Г. Башкин рекомендует юным баскетболистам дополнительно к прыгучести, ловкости постоянно развивать координацию движений в опорном и безопорном положениях, ориентировку в действиях, скорость, быстроту, умение быстро переключаться в действиях и т.д. В.А. Кудряшов, Ф. Линдберг выделяют не-сколько физических качеств, необходимых для игровой деятельности баскетболистов. Это скоростно-силовые качества, которые особенно проявляются в прыгучести (в сочетании с выносливостью), в бросках (в прыжке) и реагировании на раздражители, а также выносливость с ее разновидностями (прыжковая и выносливость защитника), ловкость, акробатическая ловкость, гибкость.

Помимо вышеперечисленных качеств, акцентируют внимание на развитие быстроты (двигательной реакции и ориентировки, наблюдательности, быстроты ответных действий и перемещений), прыгучести.

Такое обилие и разнообразие всевозможных акцентов вызвано тем, что каждый из авторов, вводя новое качество, допустим, акробатическая ловкость, «выносливость защитника», «игровая выносливость» и др., не дает определения этим качествам, не раскрывает сущности его содержания.

Иногда один и тот же автор пишет о необходимости развития быстроты реакции и быстроты ответных действий или о координации движений в опорном положении и ориентировке в действиях, о необходимости развития скорости и быстроты и т.д., не раскрывая, чем отличается быстрота двигательной реакции от быстроты ответных действий (ведь быстрота ответных действий характеризует быстроту двигательной реакции человека); какое понятие вкладывает автор в слова «скорость» и «быстрота», когда предлагает заниматься развитием того и другого качества.

Иногда авторы дают определения вводимым ими физическим качествам, однако эти определения, в сущности, мало чем отличаются друг от друга. Так, по

Ст. викл. Балалаева О.Ю., студ.
ф-ту захисту рослин Супоницька Д.

Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ

LATIN UNINOMINAL NAMES

It's generally known that the species is a basic taxonomic category of biological systematization. Species combines exemplars with many similar features. For example: tiger lilies are one species, white lilies are other. Alike species in its turn are united in one genus. For example: all lilies belong to the genus Lily (*Lilium*). Certain similar features between lilies, tulips, hyacinths and some other species are allowed to unite them in one family – Liliaceae (*Liliaceae*). From families there are orders, from orders are classes. Systematization of animals is built on such principle.

So species of plants and animals are united in genera, genera – in families, families are united in orders, orders – in classes, classes are united in division (plants) and phylum (animals), division and phylum – in the kingdoms (regnum). The regnum of plants and animals are the greatest units of biological systematization officially acknowledged by International codes of botanical and zoological nomenclature. So there are seven main taxonomic ranks: regnum, phylum or divisio, classis, ordo, familia, genus, species.

According to Art. 4.1 of the International Code of Nomenclature for algae, fungi and plants the secondary ranks of taxa are tribus (tribe), sectio (section), series, variety and form.

The names of intermediate taxonomic categories are formed by prefixes *sub-* or *super-*: subdivisio, subphylum, subclassis, subordo, subfamilia, superfamilia etc.

The Latin names of species are binominal (they consist of two words: generic name + specific name), taxa above the rank of species are uninominal (they consist of one word).

In the botanical nomenclature uninominal names often are substantivized feminine adjectives, as earlier they were conformed to the noun *planta, aef* (plant), used in plural: *plantae gymnospermae*. Over time there were only adjectives which got status of nouns and became substantivized in these taxa names: *Gymnospermae*.

The substantivized neuter adjectives are often used in zoological systematization as earlier they were conformed to the noun *animal, alis n* (animal), used in plural: (*animalia*) *Chordata*.

For standardization of uninominal names of plants and animals International codes of botanical and zoological nomenclature recommend to use the unified endings for denotation of taxa by a rank above the species. A botanical nomenclature is more codified; there are unified endings for most uninominal names. Only some ranks of mammals, insects and birds, names of families and subfamilies of animals have unified endings in a zoological nomenclature.

Also the names of animals and plants regna and genera do not have the unified endings.

In botanical systematization such Latin names are used for denotation of regnum: *Plantae* (feminine noun, I declension, plural), *Vegetabilia* (substantivized neuter adjective, III declension, plural). The regnum of animals is signified by the Latin neuter noun *Animalia* (III declension, plural).

The generic names of plants and animals are nouns in nominative (singular): *Bras-sica* is the genus Cabbage, *Lepus* is the genus Hare etc.

There is a tendency to the use of principle of top-level typology at all levels of taxonomic hierarchy. The name of typical genus is used as a stem, to which final elements are added for formation of the names of higher taxa.

For example: *Equisetum* is a genus Horse-tail, *Equisetaceae* is a Horse-tail family, *Equisetales* is an order, *Equisetopsida* is a class and *Equisetophyta* is the division.

International code of botanical nomenclature recommends to use for denotation of the Latin names of divisions of plants final element *-phyta*: *Equisetophyta*.

Some divisions have synonymous Latin names: *the Angiosperms (Floral, Man-goliophytes) – Angiospermae (Anthophyta, Magnoliophyta)*; *the Gymnosperms (Pine, Pinophytes) – Gymnospermae (Pinophyta)*.

The Latin names of classes of plants are substantivized neuter adjectives of II declension (plural) ending in *-opsida*: *Equisetopsida*, *Polypodopsida*.

Some classes have the synonymous Latin names: *class Monocotyledones – Mon-ocots (Liliopsida)*; *class Dicotyledonous – Dicotyledones (Magnoliopsida)*.

The Latin names of orders of plants are substantivized feminine adjectives of III declension (plural) ending in *-ales*: *Pinales, Rosales, Linales, Fabales etc.*

The Latin names of families of plants are feminine substantivized adjectives (plural). The names of families are built in such way: root of the name of typical species + suffix *-ace-* + ending *-ae*:

Salix is the Pussy-willow family (root of *salix*, *icis f* is *salic-*) *salic-* + *-ace-* + *-ae* > *Salicaceae (Willow family)*.

Some families have Latin synonymous names:

Poaceae (from poa, ae f) or Gramineae (from gramineus, and, um) is Cereal family;

Cruciferae (from crux, icis f + -fer-) or Brassicaceae (from brassica, ae f) is Cruciferae family;

Fabaceae (from faba, ae f) or Leguminosae (from leguminosus, a, um) is Pea family etc.

Література:

1. Balalayeva O. Y. Latin language for the students-agrobiologists : manual / S. P. Hrytsenko, O. Y. Balalayeva. – K.: Tcentr uchbovoi literatury, 2008. – 240 p.
2. International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants (Melbourne Code) (online) // *Regnum Vegetabile* : – A.R.G. Gantner Verlag KG, 2012. – T. 154. – Available at : <http://www.iapt-taxon.org/nomen/main.php>.

Так, встановлено, що самопочуття дітей покращилось на 2,6 бали ($t=2,89$; $p<0,01$), активність – на 3,5 бали ($t=3,64$; $p<0,001$), настроїв – на 2,4 бали ($t=4,44$; $p<0,001$). Це свідчить про те, що заняття кінним туризмом позитивно впливають на психічний стан дітей 12-14 років.

Література:

1. Барканова О.В. (сост.) Методики диагностики эмоциональной сферы: психологический практикум. [серия: Библиотека актуальной психологии]. – Вып. 2 – Красноярск: Литера-принт, 2009. – 237 с.
2. Гаражина В.В. Перспективи розвитку кінно-спортивного туризму в Україні / В.В. Гаражина, К.В. Мулик // Матеріал II Всеукраїнської студентської наукової конференції у рамках XII Міжнародної науково-практичної конференції «Фізична культура, спорт та здоров'я». – Харків: ХДАФК, 2012. – 165 с.
3. Гриньова Т.І. Вплив занять кінним туризмом на організм людини / Т.І. Гриньова, І.В. Насимова // Збірник наукових праць I Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 12-13 березня 2015 р., Харків: ХДАФК, 2015. – С. 54-58.
4. David B. Weave The Encyclopedia of Ecotourism : [encyclopedia] / David B. Weave -ed. Oxon OX, United Kingdom: CABI Publishing, 2001.- 105 p.

Турсумбаев А.С.

Таразский государственный университет им. М.Х. Дулати, Казахстан

ЗНАЧЕНИЕ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ В БАСКЕТБОЛЕ

Для достижения высоких спортивных результатов в любом виде спорта не-малую роль играет уровень развития физических (двигательных) качеств спортсмена. Эта истина не является новой, однако проблема развития физических качеств спортсмена в каждом конкретном виде спорта и в частности в баскетболе на сегодняшний день остается по-прежнему далеко не решенной.

Анализируя специальную литературу по баскетболу до 50-х гг., можно отметить, что на страницах печати лишь упоминалось о том, что спортсмену в тренировочном процессе необходимо применять специальные упражнения, развивающие качества, присущие баскетболисту.

Позднее, в начале 60-х и до конца 70-х годов, в литературе стали обращать внимание на необходимость развития тех качеств, к которым в игре предъявляются особенно повышенные требования, и предлагался соответствующий перечень физических качеств, необходимых баскетболисту.

В 70-х годах в учебниках и пособиях по баскетболу стали появляться определения таких физических качеств, как сила, быстрота и др., но эти определения освещены в ряде учебников и раскрывают качества, присущие любому виду

Самопочуття – це комплекс суб'єктивних відчуттів, що відображають ступінь фізіологічної та психологічної комфортності стану людини, напрямок думок почуттів і т.п. Активність – це одна зі сфер прояву темпераменту яка визначається інтенсивністю та обсягом взаємодії людини з фізичним та соціальним середовищем. Настрій – це порівняно тривалий, стійкий стан людини який може бути представлений як емоційний фон (піднесений, пригнічений). Настрій будучи викликаним певною причиною, конкретним приводом, проявляється в особливостях емоційного відгуку людини на впливи будь-якого характеру.

Загально відомий той факт, що стан дітей під час будь-якої зміни діяльності теж змінюється, тому визначення до яких змін призводять тренування з кінного туризму є актуальним..

Враховуючи вище зазначене, нами протягом навчального року проводилися заняття за розробленою навчально-тренувальною програмою з кінно-спортивного туризму.

Заняття проводились тричі на тиждень тривалістю по 2 години.

Програма включала в себе, крім елементів кінно-спортивного туризму, елементи класичних видів кінного спорту (конкур, виїздка), без яких неможлива співпраця дитини з конем. Також, у програмі відведено багато часу на заняття орієнтування на місцевості, тому, що це невід'ємна частина кінно-спортивного туризму.

Основні положення даної програми відповідають рішенням наступних завдань: збільшити кількість дітей, які займаються кінним туризмом; сформувати у учнів мотиваційно-цілісної установки на якісне виконання вимог програми і подальше застосування засобів і методів фізичної культури; зміцнювати здоров'я дітей, що займаються кінно-спортивним туризмом, підвищувати та підтримувати на оптимальному рівні фізичну і розумову працездатність; прищеплювати необхідні теоретичні знання з гігієни, медицини, фізичної культури і спорту; розвивати й удосконалювати фізичні якості, підтримуючи їх на високому рівні; виховання кращих рис характеру – гуманізму та милосердя; виховання працьовитості, волі, моральних якостей, почуття колективізму.

Проведені нами дослідження, за рік занять кінним туризмом у дітей 12-14 років дозволили достовірно ($p < 0,01-0,001$) покращити усі показники за методикою САН (табл. 1).

Таблиця 1

Рівень самопочуття, активності та настрою (за методикою САН) дітей 12-14

років, що займаються кінним туризмом протягом року ($n_1 = n_2 = 20$), бали

	На початку року	Після року занять	Оцінка імовірності	
	$\bar{X}_1 + m_1$	$\bar{X}_2 + m_2$	t	p
Самопочуття	3,6±0,41	6,2±0,80	2,89	p<0,01
Активність	2,3±0,59	5,8±0,76	3,64	p<0,01
Настрій	4,1±0,34	6,5±0,42	4,44	p<0,001

Жекибаева Б.А.

Карагандинский государственный университет им. Е.А.Букутова

Миронова Е.Н.

Школа – лицей №14 г. Темуртау

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ДИФФЕРЕНЦИРОВАННОГО ПОДХОДА В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Целью дифференциации является переход из одного уровня успеваемости в другой, развитие творческих способностей учащихся, подготовка детей к работе с материалом повышенной трудности [1]. Существуют некоторые условия его осуществления, среди которых:

1) Знание индивидуальных и типологических особенностей отдельных учащихся и групп учащихся.

2) Умение анализировать учебный материал, выявлять возможные трудности, с которыми встретятся разные группы учащихся.

3) Составление развернутого плана урока, включая вопросы разным группам и отдельным учащимся.

4) Умение «спрограммировать» обучение разных групп учащихся.

5) Осуществление оперативной обратной связи.

6) Соблюдение педагогического такта [2-3].

Внимание к начальной стадии в процессе обучения важно, в частности, по-тому, что в этом возрасте необходимо:

1) развитие наиболее способных школьников;

2) привитие учащимся интереса к изучению предметов, развитие их способностей;

3) выявление отставания, частичной несостоятельности, особенностей контакта с коллективом, низкой мотивации и т.д.

Решать эти проблемы можно:

разрабатывая связную систему дифференцированных заданий для обеспечения, как базового уровня образования, так и более высокого уровня;

индивидуализируя учебную деятельность, выявляя возможности учащихся к овладению ею.

Соблюдение данных условий позволяет сочетать дифференциацию обучения с классно-урочной коллективной работой. Это необходимо, как условие, обеспечивающее работу каждого ученика в доступном ему темпе, для поощрения перехода от одного уровня развития к другому, для стимулирования способностей одних и создание перспективы другим. Дифференцированный подход в

обучении младших школьников осуществляется в работе как с сильными, так и со слабыми учащимися.

В основе работы с сильными учащимися должна быть постоянно увеличивающаяся по содержанию нагрузка, при этом следует учитывать, что на активности сильных учеников особенно отрицательно сказывается однообразие и трафарет в работе. Дифференцированная работа со слабыми учащимися должна быть основана на систематическом изучении трудностей, которые они испытывают в усвоении материала, проводить ее следует индивидуально как на уроке, так и во внеурочное время с учетом недостатков в развитии внимания, речи и памяти учащихся. Установлено, например, что только слуховые упражнения у слабых учащихся часто вызывают затруднения, что нередко приводит к непроизвольному выключению их из общей работы. Поэтому в работе с такими учениками полезно сочетать слуховые упражнения со зрительным восприятием. И наоборот, ученикам с заторможенной зрительной памятью полезно предлагать выполнение упражнений с проговариванием, а медлительных учащихся необходимо максимально освобождать от непроизвольных затрат времени.

Совершенствование общей методики обучения, соответствие ее научным требованиям – очень важное условие предупреждения отставания учащихся, но этого еще недостаточно, необходима дополнительная работа с отдельными учащимися [3]. При этом дополнительные задания нужны главным образом не тогда, когда выяснилось, что они отстали от класса в усвоении каких-то разделов программы, а значительно раньше, перед тем, как новый материал введен в

класс. На этих занятиях нужно использовать дифференцированные упражнения и задания, необходимые данной группе детей, для того, чтобы овладеть новым материалом или закрепить его.

Одно из неперемennых условий успешного усвоения учащимися программного материала, подготовка школьников к выполнению домашней работы, руководство ею. Важно, чтобы все учащиеся постоянно получали задания, соответствующие их возможностям, т.е. работали бы в полную силу.

Основная форма домашних заданий – выполнение общеклассных домашних заданий. Но и их можно и нужно дифференцировать, сохраняя основное содержание задания, при этом можно дифференцировать цель, объем, способ выполнения задания. Выполнение таких домашних заданий не только устраняет проблемы, но и развивают мышление и познавательные интересы, формируют правильное отношение к учению [4].

Итак, один из наиболее актуальных вопросов сегодняшнего дня – качественное усвоение программного материала всеми учащимися. Показатели качественного усвоения изучаемого материала – активная работа на уроке всех учащихся класса, умение каждого ученика выполнить задание под руководством учителя и обосновать свои действия, самостоятельно выполнить аналогичные задания – самый важный показатель качества знаний, умений и навыков ученика. Организация самостоятельной работы – самый трудный момент урока. Дело в том, что к

TĚLOVÝCHOVA A SPORT

TĚLOVÝCHOVA A SPORT: PROBLÉMU, VÝZKUMY, NABÍDKY

К.фіз.вих. Мулик К.В.

Харківська державна академія фізичної культури, Україна

ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ ЗАНЯТЬ КІННИМ ТУРИЗМОМ НА ПСИХІЧНИЙ СТАН ДІТЕЙ 12-14 РОКІВ

Туризм включає у себе безліч видів, деякі вже стали досить відомими, інші, тільки починають розвиватися. Незважаючи на те, що кінний туризм існує дуже давно, і вже став досить популярним у багатьох країнах, в Україні існують лише окремі регіони, де активно розвивають кінний туризм [3].

Оскільки кінний туризм набуває все більшої популярності, та все більше дітей залучаються до кінно-спортивної діяльності, доцільно проведення досліджень щодо впливу занять кінним туризмом на психічний стан дітей.

Аналіз науково-методичної літератури показав, що кінний туризм є дуже популярним та набуває з кожним роком все більше прихильників [1, 4]. Рівень розвитку кінних походів та змагань зі спортивного туризму невідмінно зростає у багатьох країнах. Тож кінний туризм це водночас і різновид активного відпочинку, і один з видів спорту. У країнах які мають усі умови для кінних походів, ця галузь має дуже велике економічне значення. Важче країнам бідним на заманливі для туристів краєвиди, тому там рівень кінного туризму зростає повільніше.

Дослідження виконувалося відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри зимових видів спорту, велоспорту та туризму Харківської державної академії фізичної культури Міністерства освіти і науки України на 2014-2017 рр. за темою «Основи спортивного туризму в рекреаційній діяльності різних вікових груп населення України» (номер державної реєстрації 0114U000366).

Мета дослідження – виявити вплив занять кінним туризмом на психічний стан дітей 12-14 років.

У дослідженні прийняли участь 20 дітей 12-14 років (10 дівчат та 10 хлопців), які займалися кінним туризмом у кінному комплексі ГО «Фельдман Еко-парк» м.Харків.

Нами була проведено дослідження за методикою САН [1] (самопочуття, активність, настрої) двічі, на початку та наприкінці навчального року, для визначення особливостей стану кожної дитини, яка займалася кінним туризмом протягом року.

Таблица 4

Социально-статусные позиции молодежи в зависимости от принадлежности к различным образовательным потокам (%)

Статусы	«Школьники»	«ССУЗовцы»
Высокий	5,4	1,8
Низкий	15,6	16,7
Коэффициент статусности: (выс./выс.+низ.)	0,26	0,10

Таким образом, сравнение влияния социальных и индивидуальных ресурсов на уровень профессиональных притязаний молодежи делаем следующий вывод, благодаря высокому уровню языковой компетентности учащийся претендует на более высокий уровень профессиональных притязаний и как следствие получение элитного образования.

Независимо от того, где проживает индивид (фактор социального ресурса – место жительства), он имеет возможность получить качественное образование, которое влияет на уровень его профессиональных притязаний и перспективное место работы в будущем. Однако, образовательный капитал родителей (также фактор социального ресурса) оказывает значительное влияние на получаемое образование детей (80% из всего исследуемого массива стремятся к получению высшего образования, где 63% – элитного).

Уровень благосостояния родителей значительно облегчает возможность достижения поставленной цели в процессе получения образования и расширяет возможности при выборе вуза их детей, но все же не является главным детерминирующим фактором социального ресурса. В сознании современной молодежи уже сформировались достаточно определенные критерии по поводу актуальности и необходимости владения иностранным языком в процессе получения достойного, элитного образования и дальнейших перспектив построения карьеры в будущем.

В условиях жесткой конкуренции среди выпускников средних учебных заведений (школа, лицей, гимназия) высокие индексы факторов индивидуального ресурса дают возможность повысить профессионально-социализационный потенциал, который приобретает особую значимость, так как обеспечивает более выигрышные позиции по сравнению с факторами социального ресурса. Заметим, что рассматривая языковую компетентность в качестве составляющей целевой модели успеха на рынке труда, можно говорить о ней как о реальной предпосылке социального расслоения учащейся молодежи при профессиональном становлении. Профессиональная успешность будущего специалиста зависит не только от факторов индивидуального ресурса (способностей, ценностно-смыслового компонента, но и от их соответствия выбранной специальности, от сформированной уже в вузе способности выстраивать стратегии и тактики гибкой ориентации в профессиональной среде. На первый план в обеспечении успешной карьеры выходит карьерная компетенция, то есть способность человека четко осознавать собственный «карьерный потенциал» и в соответствии с ним эффективно осуществлять профессиональную эскалацию.

моменту проверки работы всегда находится в классе 8-10 учеников, которые с заданием не успели справиться, а ждать их, значит терять время. Конечно, причины невыполнения задания отдельными учениками разные – и рассеянное внимание, и медленный темп работы и непонимание изучаемого материала. Вот здесь учитель может использовать дифференцированные задания или карточки с дифференцированными заданиями. Такая организация работы способствует самостоятельному выполнению заданий всеми учащимися класса [5].

В основе дифференцированного подхода лежит идея о том, что «все учащиеся способны хорошо учиться, а различие их по уровню обучаемости сводится ко времени, необходимому ученику для усвоения учебного материала» [5].

Таким образом, положительные аспекты осуществления дифференцированного подхода в обучении заключаются в следующем:

исключаются неоправданные и нецелесообразные для общества «уровниловка» и усреднение детей; у учителя появляется возможность помогать слабому и уделять внимание сильному;

отсутствие в классе отстающих снимает необходимость в снижении общего уровня преподавания;

у учителя появляется возможность более эффективно работать с трудными учащимися, плохо адаптирующимися к общественным нормам; реализуется желание сильных учащихся быстрее и глубже продвигаться в образовании;

повышается уровень «Я – концепции»: сильные утверждают в своих способностях, слабые получают возможность испытывать учебный успех, избавиться от комплекса неполноценности; повышается уровень мотивации учения как в сильных, так слабых группах.

Литература:

1. Бутузов И.Д. Дифференцированный подход к обучению учащихся на современном уроке. Новгород, 1998.
2. Барина О.В. Дифференцированное обучение решению математических задач // Начальная школа. – 1999. – №2. – С. 63-66.
3. Осмоловская И.М. Организация дифференцированного обучения в современной общеобразовательной школе. – М.: Издательство «Институт практической психологии», 1998. – 364с.
4. Шабалина З.П. Дифференцированный подход в обучении младших школьников // Начальная школа. – 1990. – № 6. – С.95.
5. Тусупбекова М.Ж. Индивидуализация и дифференциация в образовательном процессе / Вестник КарГУ. Серия Педагогика. – 2008. – №2. – С.52-58.

Candidate of Philology, Associate Professor Shcheblykina T.A.

Kharkiv National Pedagogical University

Named after GS Scovoroda, Ukraine

THE ESSENTIAL CHARACTERISTICS OF EDUCATIONAL MONITORING

Current regulations in the field of higher education (Law «On Education» and «On Higher Education», National Strategy for the Development of Education in Ukraine dated on the period till 2021, etc.) orient teachers to prepare future professionals who would be able quickly to solve professional tasks and will have an ability to exercise full self-realization in all areas of their own life. A vital prerequisite to ensure the effectiveness of such training is the development and application into practice education monitoring in higher education, competently organized from an educational point of view.

Obviously, there are different educational monitoring systems that significantly differ in the object of study, the scale coverage areas, the directions, the degree of scientific elaboration as well. At a time it is important to note that all these systems share certain essential features.

According to an analysis of the scientific works, the researchers have expressed different views on the definition of these characteristics. Thus, Alexander Mayorov notes that all monitoring systems combine the following general properties:

monitoring objects are in a state of development, the dynamics of which is defined by some positive and negative factors;

the implementation of monitoring provides the opportunity for continuous surveillance of certain objects, where such observation mode is predetermined with features and resource capabilities. The managing of such tracking involves direct measurement or description of certain options of selected object based on certain reasonable selection criteria and indicators;

the structure of any kind of monitoring includes further development of the object; each specific monitoring system is focused on specific customer (the society in general, bodies of the authorities, professional groups, etc.);

the main sphere of practical application of monitoring is the information management of the process in a given field of activity;

the monitoring performs a range of functional tasks [2, p. 91-92].

V. Musina based on consideration of the main functions of educational monitoring identified the following essential characteristics of educational monitoring:

integrity of monitoring system (this process is not a mechanical combination of collection, processing, analysis and interpretation of monitoring procedure data, and is a new high-quality creation that is an integrated system, operation of which is regulated with its own special laws);

regularity and length of learning outcomes tracking (compliance with the following rules: focus of monitoring as an integral structure to achieve its primary objective; the

Таблица 1

Качество получения образования по убыванию от школы к ПУ

потоки	Школа	ВУЗ	ССУЗ	ПУ
Преимущество качественного получения образования	дневное обучение	Дневное и заочное обучение	вечернее и заочное обучение	обучение без отрыва от работы

2. Платность образования

Для получения бесплатного образования (бюджетного) из полученных данных Константиновским Л.Д. необходимо получить дневное среднее образование табл. 2.

Таблица 2

Платность получения образования

потоки	Школа	ВУЗ	ССУЗ	ПУ
Доля плативших	41,9%	49,1%	57,6%	76,9%

3. Успешность образования

«Школьники», несколько успешнее, чем молодежь, стартовавшая после «ССУЗа» или «ПУ», учатся в вузах: у них меньше лиц, не завершивших обучение (соотношение численности получивших высшее образование и имеющих траекторию «ВУЗ неоконченный» составляет в потоке «школа» 96% к 4%, в потоке «ССУЗ» – 86% к 14% и в потоке «ПУ» – 80% к 20%). Им также в большей мере характерны «быстрые» образовательные траектории табл. 3.

Таблица 3

Численность школьников, получивших образование

потоки	Школа	ВУЗ	ССУЗ	ПУ
96%	4%			100%
86%		14%		100%
80%			20%	100%

Несмотря на разность в период получения образования, сам процесс образования непрерывен и повышают свою профессиональную ориентацию все 100% учащейся молодежи.

4. Социальный итог образования

Используя совокупный первоначальный образовательный фактор и социальные ресурсы молодежи (в нашем случае «образовательных потоков»), мы замечаем, какого уровня, и качества получают образование, и как следствие социальный статус специалисты с дипломом табл. 4.

MODERNÍ TECHNOLOGIE SOCIOLOGICKÝCH PRŮZKUMŮ

Ассистент, Полторак Н.А.

Ростовский государственный университет путей сообщения, Россия

ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТРАЕКТОРИИ МОЛОДЁЖИ

Социальное пространство российского общества становится более многомерным в системе социальной иерархии, где появляются новые параметры социальных групп. Одним из ярких примеров таких изменений могут быть социализационные процессы учащейся молодежи. В период получения базового образования в учебном заведении происходит расслоение учащихся, детерминированное профессиональными притязаниями, а далее карьерой и материальным доходом. Изучение факторов социального и индивидуального ресурса обучающихся представляет особую значимость, поскольку этим определяется отчасти будущий социальный статус специалиста и его позиционирование в социальной структуре общества.

Накопление молодежью образовательного капитала, складывающиеся образовательные и профессиональные траектории разных ее групп испытывают на себе дифференцирующее воздействие такого социального ресурса, как стартовый образовательный ресурс (тип среднего учебного заведения, которое первоначально оканчивают юноши и девушки).

Воздействие образовательной траектории и особенно образовательного старта гораздо сильнее проявляется в приобретаемых статусных позициях, нежели в достижении определенного материального положения. Заработок и доходы, отражающиеся в оценках молодежью своего материального положения, более прямо и непосредственно связаны с уровнем формального образования, чем с особенностями того образовательного пути, который вел к его получению.

Далее в табл.1. рассмотрим различия между следующими образовательными потоками:

1. Качество образования

Факт получения полного среднего образования дает возможность на получение высшего образования (и за счет ЕГЭ в том числе): выпускники школ становятся абитуриентами высших учебных заведений, абитуриентами «ссузов» становятся зачастую выпускники вечерних и заочных форм обучения. Абитуриентами «ПУ» становится, как правило, уже работающая молодежь табл. 1.

definition of the procedure, methods and techniques to collect, analyze and interpret monitoring data, the development of a plan for the measurement and controlling procedures, identifying of the key areas of corrective work, taking adequate managerial decisions, design of individual trajectories of each member of the educational process, etc.);

continuity and recurrence of monitoring process (assuming of monitoring procedures without interruption, the implementation of a smooth transition from one cycle of monitoring to another one) [3, p. 39-41].

According to the findings of other authors (S. Litvinenko, A. Sevruck, A. Yunina [1, 4]), the general characteristics of educational monitoring are the following ones:

objectivity (conditionality of monitoring results only with the subject of the study as well as with its independence from the subjective point of a researcher, uniformity of used indicators, the comparability of monitoring measurements results);

reliability (measurement accuracy, stability of results obtained during the re-monitoring conducted by others);

validity (applicability and validity of techniques and the use of research results in specific circumstances);

systematic (carrying out of the stages and types of pedagogical monitoring in sequence and system);

taking into account the level of training, upbringing and development, the individual characteristics of each object of study, as well as conditions and specific situations of the study that require differentiation of controlling and diagnostic tasks;

humanistic orientation of the monitoring (creating of an atmosphere of good-will, cooperation, use of monitoring results in order to stimulate students to improve their learning processes as well as professional and personal development).

It should be noted that the above mentioned scientists' points of view on the outlined issue do not contradict to each other fundamentally. Considering of the identified common characteristics of educational monitoring is a prerequisite for its successful implementation.

List of Scientific Sources

1. Litvinenko S. A. Professiografic Monitoring in Primary School Teachers' Training to Social and Educational Activities / S. A. Litvinenko // Journal of Zhitomir State Pedagogical University. – 2003. – № 12. – P. 190-195.

2. Mayorov A. N. Monitoring in Information Provision System in the Management of Education : Dis. ... Doctor. ped. Sciences : 13.00.01 / A. N. Mayorov. – St. Petersburg, 2003. – 236 p.

3. Musina V. E. Teaching Monitoring Of Students' Educational Achievements in Teacher's Activities : Dis. ... Candidate. ped. Sciences : 13.00.01 / V. E. Musina. – Belgorod 2009. – 196 p.

4. Sevruck A. I. Monitoring of Quality of Teaching in School / A. I. Sevruck, E. A. Yunina. – Moscow : Russia Pedagogical Society, 2003. – 144 p.

Коротких Михайло Анатолійович

доцент кафедри розвідки

Військова академія, м. Одеса, Україна

ПІДВИЩЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Ефективність педагогічної діяльності військових викладачів щодо їх спроможності забезпечувати якісну підготовку офіцерських кадрів до професійно-військової, конструктивно-творчої діяльності в динамічних умовах сучасного суспільства є однією із найгостріших проблем вищих навчальних закладів, де особливу роль в діяльності викладачів відіграє наявність педагогічної майстерності для вирішення основних завдань військової освіти.

В основу військової освіти покладено вирішення таких завдань:

- формування потреби в освіті, важливості суспільного інтересу до неї; розвиток творчої особистості, формування інноваційного мислення;
- глобальний характер освіти;
- створення фундаменту освіти на основі органічної і збалансованої єдності природничої, гуманітарної і військово-професійної складових освіти;
- гуманізація освіти;
- екологічна спрямованість освіти;
- інформатизація освіти;
- розробка сучасної дидактики різних рівнів освіти;
- запровадження сучасних технологій навчання;
- формування потреби в самостійному опануванні знань, у самоосвіті;
- всебічне матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення освіти відповідно до поставлених завдань і мети;
- перегляд ролі, функцій науково-педагогічного складу, організації його підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації [2, с. 11].

В умовах розвитку інформаційного суспільства, військової освіти та реалізації особистісного підходу до виховання кваліфікованого вихованця, особливої ваги набуває проблема педагогічної майстерності військових викладачів.

Проблема педагогічної майстерності офіцерів посідає важливе місце у розбудові військових формувань незалежної України. Кожний офіцер зобов'язаний навчати та виховувати підлеглих, передаючи їм свої знання і досвід [3, с. 121]. Він безпосередньо керує навчально-виховним процесом, особисто організовує бойову, гуманітарну підготовку, які спрямовані на всебічний розвиток воїнів [1, с. 361].

Майстерність військового викладача залежить від рівня педагогічної майстерності, підготовки, кваліфікації, творчій активності, особистісного розвитку,

вив, на його думку, розглядається як забезпечення домінування соціальних, суспільно важливих мотивів. А, отже, поведінка і діяльність регулюються не одним, а цілою сукупністю мотивів. Із чотирьох груп мотивів, що виділив В.І. Ковальов, провідне місце, на його думку, належить соціальним мотивам. Вчений фактично ототожнює поняття «професійна мотивація», «мотивація вибору професії», «про-фесійні мотиви», «мотиви вибору професії» [2].

Ми вважаємо, що поняття «професійна мотивація» ширше, ніж поняття «професійні мотиви», виходячи із загального поняття «мотивація». У нашому розумінні професійна мотивація припускає не тільки наявність відповідних мотивів, цілей, інтересів до майбутньої професії, але й набір індивідуальних схильностей і здібностей до відповідної діяльності.

Аналіз психологічної літератури з проблеми професійної мотивації дозволив нам виділити в ній наступні структурні компоненти: прагнення отримати вищу освіту; інтерес до професії; професійно-пізнавальні мотиви (чи прагнення в майбутньому стати гарним фахівцем); внутрішньонавчальні мотиви; прагматичні мотиви; здібності до оволодіння знаннями

Література:

1. Дуса-вицкий А.К. Мотивы учебной деятельности студентов: /А.К. Дуса-вицкий: учебное пособие. – Харьков: ХГУ, 1987. – 54 с.
2. Ковалев В.И. Мотивы поведения и деятельности.– Минск, 1988.–232с.
3. Ткачева Н.Ю. Профессиональная направленность как личностное но-вообразование юношеского возраста. – Дис... канд. психол. н. 19.00.07. – М., 1983. – 188 с.
4. Федоров В.Д. Развитие мотивов профессионального самоопределения личности в условиях вуза: 19.00.07 / Автореф. дис... канд. психол. н. – Киев, 1982. – 22 с.
5. Шкуркин В.И. Мотивы, активизирующие учебную деятельность студентов / В.И. Шкуркин, Д.В. Аврамков //Психолого-педагогические исследования организации и оптимизации обучения в медицинском вузе. – М., 1980. – С. 141-145.
6. Schieb L.J. Teacher Motivation and Professional Development: A Guide to Resources. Math and Science Partnership – Motivation Assessment Program /L.J. Schieb, S. A. Karabenick.– University of Michigan, 2011. – 57 p.

професії, професійного навчання, професійної діяльності. Мотиви професійної підготовки, на думку Ковальова [2], залежать від уже сформованого в школі ставлення до навчання (і рівня підготовленості) і ставлення до обраної професії (як сукупності мотивів вибору професії). Це зумовлює доцільність двоєдиного розгляду цих мотивів. Зв'язок професійних і навчальних мотивів можна простежити й у роботах інших авторів.

Аналізуючи праці зарубіжного досвіду щодо формування та розвитку професійної мотивації студентів фізико-математичного факультету, а саме Лори Шеб та Стюарта Карабеніка [6], можна стверджувати, що професійна компетенція викладача та професійно-пізнавальні потреби студента є основою для становлення висококваліфікованого фахівця, відповідає сучасним запитам суспільства, визначає значущість його індивідуальності та високої конкурентоспроможності.

Говорячи про діяльність з оволодіння професією, виділяють такі мотиви, як професійно-пізнавальні, професійно-ціннісні, завдяки яким навчання сприймається як підготовка до майбутньої професійної діяльності, а діяльність з підготовки фахівців у ВНЗ називають навчально-професійною [1;3]. Вводяться і такі поняття, як учбово-професійний мотиваційний комплекс, що складається з навчально-професійного і професійно-наукового мотиваційних комплексів, кожен з яких являє собою ієрархію мотивів, що відповідають навчально-професійній діяльності студентів [3].

Дусаविцький О.К. виділяє професійно-пізнавальну потребу, що виявляється в інтересі до знань, специфічним для майбутньої професійної діяльності, і потребі у вищій освіті як прагненню до певного статусу в суспільстві. Як провідна потреба в навчальній діяльності студента, на думку науковця, повинна виступати професійно-пізнавальна потреба [1].

Орієнтуючись на мотиви, що спонукають слухачів краще вчитися, Шкуркін В.І. і Аврамков Д.В. [5] виділили дві групи мотивів, виходячи із двоїстої природи навчальної діяльності студентів у ВНЗ, а саме: професійні і внутрішньонавчальні. У професійних мотивах автори виділяють два полюси, що характеризують формальне і неформальне ставлення до навчання. Це такі мотиви, як «отримати вищу освіту» і «хочу в майбутньому стати гарним фахівцем». Серед внутрішньонавчальних авторів, в основному, цікавили пізнавальні мотиви. До речі, професійні мотиви переважають над внутрішньонавчальними.

Федоров В.Д. визначає професійно значущі мотиви як такі, котрі відображають особистісне ставлення тих, які навчаються, до громадського обов'язку, своєї професійної компетентності і себе як суб'єкта професійної діяльності. Провідними мотиваційними компонентами автор виділяє наступні: служіння громадському обов'язку, прагнення до досягнення професійної компетентності і самооцінка професійної адекватності [4].

Ковальов В.І. підрозділяє професійні мотиви за джерелом виникнення на соціальні, колективістські, процесуальні та стимулюючі. Задача формування мотивів

від цінностей офіцера у сфері педагогічного спілкування, вибору методів навчання і виховання військовослужбовців, його самовдосконалення самоосвіти й самовиховання.

Проблема педагогічної майстерності викладачів вищих військових навчальних закладів посідає важливе місце у військовій освіті, яка відповідно до Конституції та законів України повинна забезпечувати потреби держави і військових формувань у кваліфікованих офіцерських кадрах і сприяти зміцненню обороноздатності держави [1, с. 362].

В основі педагогічної майстерності викладачів вищих військових навчальних закладів лежить сукупність певних якостей, здібностей, знань, навичок, умінь і досвіду, ставлень, цінностей, наукового й педагогічного зростання, чіткості виокремлення та формулювання професійних завдань в навчальному процесі, творчої діяльності з узагальненням набутого та придбанням нового педагогічного досвіду у професійній діяльності. Оволодіння педагогічної майстерності потребує значного досвіду роботи військових викладачів та розвитком у них спеціальних здібностей як індикатора високого рівня професійної діяльності.

1. На основі зазначених вище положень ми прийшли до висновку, що в умовах розвитку суспільства, військової освіти, реалізація особистісного підходу до виховання кваліфікованого вихованця, особливої ваги набуває підвищення педагогічної майстерності військових викладачів, яка нерозривно пов'язана із:

– професійним і загальним самовдосконаленням особистості військового викладача, що супроводиться результативністю та якістю викладацької діяльності;

– постійним розвитком його професійних здібностей, оволодіння сучасним інструментарієм педагогічних технологій, удосконаленням та використанням нових методів та засобів навчання, узагальненням старого й придбанням нового педагогічного досвіду;

– поглиблення науково-педагогічних знань і умінь для організації навчально-виховного процесу спрямованого на всебічний розвиток особистості та професійного його зростання;

– забезпечення безперервного формування цілісної системи професійних знань, умінь і навичок згідно ринку праці на засадах постійного професійного зростання особистісного й професійного потенціалу;

– динамічне науково-військове до творчого пошуку, самовдосконалення та саморозвитку з формування високих військово-моральних якостей.

2. Аналіз праць науковців дозволив виділити властивості та якостями якими повинен володіти військовий викладач, наявність яких буде сприяти підвищенню його педагогічної майстерності:

– викладач повинен бути високоосвіченою людиною, любити свою професію, постійно вдосконалювати свою педагогічну і професійну майстерність, мати ґрунтовну практичну підготовку, володіти педагогічним тактом, методикою навчання й виховання;

– викладач повинен бути хорошим вихователем, адже він навчає молодь, якій ще необхідна допомога старшого товариша, вивчати і добре знати курсантів, бути обізнаним з новинками педагогіки і психології і вміти використовувати їх на практиці;

– викладач повинен бути інтелектуально-розвинутою людиною, підготовленим у моральному та військово-професійному відношенні, ініціативним і відповідальним, здатним сміливо приймати рішення і втілювати їх у життя, постійно прагнути до збагачення знань і постійного самовдосконалення.

Література:

1. Зелений В. І. Місце педагогічної культури у професійній діяльності офіцера внутрішніх військ МВС України / В. І. Зелений // Проблеми пенітенціарної теорії і практики. Бюлетень Київського інституту внутрішніх справ. – К. : КІВС, 2001. – №6. – С. 360–362.

2. Нецадим М. І. Військова освіта України : історія, теорія, методологія, практика : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / М. І. Нецадим ; Ін-т педагогіки і психо-логії проф. освіти АПН України. – К., 2004. – 56 с.

3. Темко Г. Д. Основи формування системи виховання воїна в Україні у період утвердження державності (Світоглядно-філософський аналіз). – К.: Варта, 1997. – 286 с.

PSYCHOLOGIE A SOCIOLOGIE

PSYCHOLOGIE ZAŠKOLENÍ

К. психол.н. Харжевська. О.М.

Хмельницький національний університет, Україна

ПРОБЛЕМА ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ ТА ЇЇ СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ

Професійне становлення майбутнього фахівця розпочинається ще у вищому навчальному закладі. Тут той, кого навчають, одержує знання, навички, уміння, пов'язані з його майбутньою професією, звіряє правильність свого вибору, глибше усвідомлює свої схильності й здібності та їхню відповідність майбутній професійній діяльності.

Однією із найбільш важливих умов виховання майбутнього фахівця є відповідність його інтересів, схильностей і здібностей обраній професії. Яким буде фахівець, багато в чому залежить від мотивації вибору професії, від того, якими мотивами керується людина у своїй діяльності. Задоволеність обраною професією, захоплення своєю справою буде визначатися усвідомленням важливості та потреби професії, її відповідності інтересам і здібностям. Якщо ж, за якихось обставин, професія вибирається всупереч бажанням людини, це призводить до незадоволеності професією, викликає ряд негативних емоцій, втому, байдужість тощо.

Проте, як психологічні проблеми професійної і трудової діяльності досліджуються в чималій кількості робіт, наукових праць, присвячених власне професійній мотивації, дуже мало. Як правило, професійні мотиви розглядаються в межах таких проблем, як самовизначення, мотивація вибору професії, професійна спрямованість, професійний інтерес. Тому мотивацію вибору професії розуміють як таку систему спонукань, яка формується у людини до конкретного виду продуктивної праці з врахуванням її суспільної значущості, індивідуальних можливостей та інтересів особистості.

Ткачова Н. Ю., досліджуючи проблему професійної спрямованості, виділяє три основні етапи: 1) попередній, довузівський, що закінчується вибором життєвого шляху і первинним проявом у цьому виборі професійної спрямованості; 2) основний, вузівський, у якому відбувається становлення професійної спрямованості в процесі навчання студентів у вищому навчальному закладі; 3) післявузівський, що характеризується становленням професійної спрямованості в трудовій діяльності молодого фахівця [3].

Ковальов В.І. виділяє чотири етапи життєдіяльності особистості, безпосередньо пов'язані з формуванням її мотиваційної сфери: передпрофесійний, вибір

Таким чином, школярсько -студентський соціум регіону володіє загальноомолодіжним жаргоном із яскраво вираженою предметною галуззю – навчання.

Література:

1. Ставицька Л. Проблеми й аспекти вивчення жаргонної лексики: Соціолінгвістичний аспект / Леся Ставицька // Українська мова. – 2001. – №1. – С. 59-68.

ZÁKLADY VYCHOVATEL PROCESU

Shastova I.V.

Educational centre «Greenly»

TOWARD STANDARDISED ENGLISH ALPHABET IN UKRAINIAN PRIMARY SCHOOLS

The necessity of having one simple and standardized scheme of alphabet letters in English textbooks for Ukrainian primary schoolchildren is urgent. As it was mentioned in our previous paper (Shatova, 2014) sometimes six-year-old learners are pre-sented more than four different letter shapes of one letter even on the same page in a book. Seeing many symbols for presenting one letter, schoolchildren feel uncertain what letter shape they are supposed to remember and feel frustrated. Having analized possible difficulties while mastering Latin and Cyrillic scripts, we have found that there is an urgent need of offering a solution to this problem.

Teaching reading and writing skills in Ukrainian primary school is challenging. Six -year-old children start mastering two scripts in their mother-tongue. One is needed for teaching reading (see Figure 1a) and another one – for getting writing skills (see Figure 1b). By the end of the school year Ukrainian primary schoolchildren are sup-posed to produce nice handwriting and read a least 40 words per a minute.

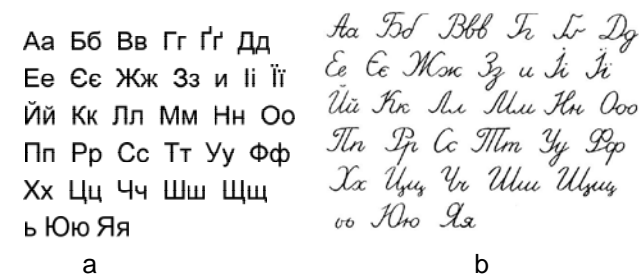

Figure 1. Ukrainian alphabet a) manuscript b) cursive

Thus, learning one more alphabet at this age can be very complicated, especially if it exploits Latin alphabet. In our research (Shastova, 2014) it is mentioned that there is a number of scripts which are implemented in primary schools of English-speaking countries: Nelson Thornes Handwriting Scheme, Handwriting Without Tears, Victo-tian Modern, etc. However, young learners need to be introduced to simple shapes and Nelson Thornes Handwriting Scheme (see Figure 2) can be more preferable then the others for teaching handwriting skills.

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

Figure 2. Nelson Thornes Handwriting Scheme

Ukrainian primary schoolchildren are supposed to have strong writing and reading skills in their first language by the end of the year. Likewise, it could be better to adapt some features of English letters while teaching English to Ukrainian primary school-children. Taking into account that shapes of capital letters are simple and are used less often, thus only lower case letters need to be investigated.

Letters a, c, e, i, k, m, n, o, p, and u have the same shapes and order of writing in both languages, however Ukrainian primary schoolchildren may change the shapes of some others, especially b, g, j, l, p, q, t, x and y (see Figure 3).

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

Figure 3. Possible example of English handwritten alphabet produced by Ukrainian schoolchildren

The shown above letters also differ because of some additional elements to join all the letters and, additionally, learners may write the letters with a right slope, as they are supposed to do this during Ukrainian handwriting lessons.

We believe that the shapes of letters g, j, p and x should not be changed as that can lead to creating new symbols, which would not be recognized by native speakers as Latin letters. Printed font for Ukrainian children should be chosen (or designed) to look like handwritten letters to avoid creating additional difficulties. In the case of choosing a font from those which are offered by set of Window XP fonts, Comic Sans MS is one of the best. Thus, shapes of English fonts, presented to Ukrainian school-children may look the way it is presented in Figure 4.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff	Aa Bb Cc Dd Ee Ff
Gg Hh Ii Jj Kk Ll	Gg Hh Ii Jj Kk Ll
Mm Nn Oo Pp Qq Rr	Mm Nn Oo Pp Qq Rr
Ss Tt Uu Vv Ww Xx	Ss Tt Uu Vv Ww Xx
Yy Zz	Yy Zz

a

b

Figure 4. English alphabet for Ukrainian primary school: a) manuscript b) cursive

Основною причиною появи сленгізмів у шкільному середовищі є бажання вразити співбесідника свіжістю, яскравістю і точністю висловлення, виділитися за допомогою мови між однолітками, самоствердитися, намагання уникнути звичних і пишномовних слів, це, зрештою, гра слів для розваги.

Шкільні та студентські сленгізми можна називати корпоративними молодіжними жаргонізмами, адже вони, будучи зрозумілими всім (усі ж колись були учнями!), реалізуються лише в мовленні вказаного контингенту носіїв.

Закономірністю є те, і це підтверджують усі дослідники, що шкільний і студентський сленг є малочисельним. Це здебільшого жартівливі назви предметів, зневажливі звертання чи характеристики однокласників, одногрупників, учителів.

Реалії навчального процесу школярі іменують, наприклад, так: *лаба 1* – лабораторна, *контра* – контрольна робота, *шпора* – шпаргалка, *конспект* – списане в когось, *табло* – дошка, *шамовочка* – їдальня, *Камчатка*, *Чукотка* – задні парти.

З невідомих причин об'єктом висміювання в учнівському соціумі постають школярі, які добре навчаються, активісти шкільного життя; наприклад, відмінника навчання називають так: *зубрила*, *ботан*, *заучка*, *задроч*.

Дванадцятибальна система оцінювання внесла свої корективи у традиційні сленгові називання показників якості знань учнів. Колись оцінки учні називали здебільшого так: «1» – *кол*, *кілок*, *колиця*; «2» – *лебідь*, *цавай*, *цавайка*; «3» – *трен-дель*, *тросяк*; «4» – *норма*, *фо*, *четвертак*, *чирик*; «5» – *п'ятак*, *фінф*. У наш час оцінки учні іменують не дуже охоче, що свідчить про спад інтересу до навчання, проте ми зафіксували такі поодинокі сленгові називання: «6» – *сатана*, *біс*, *демон*; «7» – *дядько Сем*; «8» – *туди сюди*, *міжнародний жіночий день*; «9» – *дев'ятина*, «12» – *вишка*.

До шкільного сленгу активно включені такі дієслова: *відксерити*, *скачати*, *перекачати*, *скопіювати* (списати), *лажати*, *плавати* (погано відповідати), *погоріти*, *попалитися* (попастися зі шпаргалкою), *блиснути* (добре відповідати), *втикати* (не розуміти), *загрузити* (засипати запитаннями).

Існує думка, що основна роль у продукуванні й використанні молодіжного сленгу належить чоловічій частині молоді, бо, по-перше, «чоловіки охоче демонструють свою ставату корпоративність, по-друге, чоловіки люблять «блиснути» слівцем, вразити нестандартною мовою, тоді як жінки не тяжіють до мовного стандарту» [1].

Шкільний і студентський жаргон у будь-якій мові є хоч і малочисельний, проте найцікавіший, він охоплює основні інтереси молоді. Ставши дорослим, дипломованим спеціалістом, колишній учень чи студент за звичкою продовжує вживати сленгові вирази, і так забезпечується їх уплетення в мову людей старшого віку.

Анкетування, проведене нами серед студентів та школярів, засвідчило, що сленг – поширене явище серед молоді Переяславщини, а причина його вживання – мода, данина часові, бажання бути сучасними і, можливо, обмежений словнико-вий запас.

JAZYKOVDA

Д. пед. н. Костиця Н., студ.
економічного факультету Бонько М.

Національний університет біоресурсів та природокористування України

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ШКІЛЬНОГО ТА СТУДЕНТСЬКОГО СЛЕНГУ

Вивчаючи молодіжні сленгізми, потрібно враховувати особливості вікових категорій молоді й підлітків, адже молодь, віддаючи данину моді й часові, уживають їх для того, щоб не тільки виглядати, як усі, а й говорити, як усі, маючи при цьому власне і правильне уявлення про життєві цінності, норми поведінки, включаючи почуття солідарності з так званим «груповим духом».

При аналізі анкет школярів, серед яких 6 претендентів на медаль, ми помітили, що старшокласники в середовищі однолітків використовують субмову (молодіжний сленг) нарівні з іншими, мотивуючи це такими словами:

«Ми, школярі, вживаємо свої шкільні арготичні слівця тільки з однолітками, а не з батьками і вчителями, і не стільки через комунікативну потребу (для цього учневі достатньо загальної мови), скільки для того, щоб виявити оригінальність, додати своєму мовленню інтимно-дружньої аури»;

«Я звикла до цих слів, бо мої друзі їх уживають»; «Мені їх зручно використовувати в повсякденному спілкуванні; користуючись такими словами в повсякденному спілкуванні, вважаю їх зручним способом передачі своїх думок друзям і методом шифрування певної інформації від дорослих» і т.д.

Дослідники молодіжного сленгу зазначають, що літературна мова чи діалект часто не дають можливості висловити думку стисло й емоційно.

Як твердять психологи, людина у звичайному житті користується кількома так званими ролями, тобто ми щодня граємо по черзі певні ролі: покупця в магазині, учениці на уроці, маминої доньки, бабусиної онуки, вірної подруги. Ці «ролі» відрізняються не тільки поведінкою «акторів», а й, що важливо, мовою. Найбільш наближена до літературної є наша мова на уроці. А поза уроками, на перерві в коридорі вживаємо молодіжний сленг – мову «тусовки», що зумовлена природним бунтом проти понять та ідеалів батьків, учителів.

Поява шкільного сленгу сьогодні викликана бажанням підлітків проявити свою самостійність, показати свою приналежність до віяння часу, моди, адже мода – це не тільки однакові джинси чи кросівки, а й однакові смаки, жарти, за-пити, дотепи, думки і навіть вчинки.

Further implementation of this research can be seen in English textbooks and handwriting workbooks in Ukrainian primary school.

References:

1. Шастова І.В. Оволодіння шестирічними першокласниками графікою англійської мови // Іноземні мови. – 2014. – № 3. – С. 8-14.

Газзаєва А.Р.

учитель начальных классов ГОУ СОШ «Диалог»

ТЕМА ГУМАНІЗМА В ПЕДАГОГІЧЕСКОМ ТВОРЧЕСТВЕ ГИНО БАРАКОВА

В статті отражена тема гуманізму в педагогічному творчестві одного із видатних осетинських письменників Г.Ф. Баракова, відзначається здатність письменника до розкриття внутрішнього стану душі своїх персонажів. В процесі розсудження розкривається майстерство Г.Ф. Баракова в створенні яскравих, потрясаючих образів в боротьбі за щастя людей. Особливу увагу приділяється тому, що Г.Ф. Бараков в житті народу, в історії його боротьби усматриває дух героїзму, ненависті до рабства, почуття прагнення до свободи, почуття національної і соціальної гордості, з великою силою зображає трагізм людських судиб, створює потрясаючі картини людських бідствий і страждань.

В канун подій 1917 року найбільш прогресивних осетинських письменників, які в ранньому дитинстві познали потребу і горе, але не стали рабами, об'єднало прагнення до боротьби і мрія про майбутнє щастя народу. Вони віддали цій боротьбі свій талант і свою життя. До цього покоління осетинських письменників відноситься і Гіно Фадеевич Бараков. Саме готовність до боротьби, готовність принести в жертву свою життя заради свободи і щастя народу, привела його офіцера царської армії в ряди активних бійців за ідеали гуманізму і соціальної справедливості.

В історію осетинської літератури Гіно Фадеевич Бараков (1890-1937) увійшов як поет, прозаїк, драматург, перекладач і публіцист. Його багатогранне творчество – одна із яскравих сторінок осетинської літератури. Він письменник своєобразного дарування. Г.Ф. Бараков вніс величезний внесок в створення і розвиток осетинської радянської художньої літератури. Дуже добре знаючи російську і міжнародну культуру, він виступав як критик, багато років займався педагогічною діяльністю, вивченням історії осетинської літератури і усного народного творчства. Особливо значущі заслуги Г.Ф. Баракова в області осетинської поезії. Його творчество складає одну із найбільш яскравих сторінок. Самобутне, найкращими творами нерозривно пов'язане з фольклором і традиціями

классики, оно отразило исторический процесс переделки сознания трудового крестьянства Осетии.

Вопросы, поднимаемые Г.Ф.Бараковым, разнообразны и сложны. На них нельзя ответить просто, односложно. Они требуют постоянного размышления и поиска ответа. Произведения, пронизанные чувствами сопереживания, сострадания, соучастия, показывают нам, как глубока социальная природа души поэта. По утверждению Шиллера, «если человек лишён способности «делать своими чужие чувства», то самые «похвальные правила» бессильны что-либо, изменить».

«Ничто – ни слова, ни мысли, ни даже поступки наши не выражают так ясно и верно нас самих и наши отношения к миру, как наши чувствования; в них слышен характер не отдельной мысли, не отдельного решения, а всего содержания души нашей», – писал русский педагог К.Д. Ушинский [7]. Душа обязана трудиться над воспитанием культуры чувств, чтобы человек не только стал Человеком, но и был им, оставался бы им в любых условиях, в любых коллизиях нашего быстро меняющегося мира.

Вот эта спасительная способность «делать своими чужие чувства» и воспитала Г.Ф.Баракова человеком, не способным на дурные поступки, то есть те, что способны причинить боль, обиду, разочарование и просто неудобства другому. Именно ощущение, что от твоего поведения, слова и чувства зависит настроение, а, может, и здоровье, самочувствие других людей, сознание взаимосвязи своей с обществом становится «пружиной действия» в творческой жизни поэта. В его лирике постоянно звучит мотив гражданского долга перед народом. Основными характерными чертами содержания лирики Г.Ф.Баракова являются любовь к Родине, стремление к свободе, патриотизм, тревога за свой народ, который он безумно любит, забота о нём, милосердие к людям, сострадание к человеку труда. Поэт самостоятельно создает новые образы и идеи, представляющие ценность для других людей или для общества в целом.

Творчество Г.Ф.Баракова не богато произведениями, в которых любовь выражена в показе близких отношений между мужчиной и женщиной, т.е. в них нет ярко выраженных элементов сокровенности, интимности. Однако понятие интимный трактуется как «глубоко личный, сокровенный, связанный чувством симпатии, близкий дружественный» [6]. Если подходить с данной позиции ко всем произведениям Г.Ф.Баракова, то большинство из них соотносится с любовной лирикой. Практически все творчество нашего поэта подчинено законам высшей любви.

Любовь – это глубокое эмоциональное влечение, сильное сердечное чувство, чувство глубокого расположения, самоотверженной и искренней привязанности, пристрастие [5]. Для поэта же любовь как драгоценный камень, который имеет много граней, возможность приобрести гармонию и счастье. Все творчество Г.Ф. Баракова проникнуто гуманистическими принципами, человеколюбием. Служению идеалам высшей любви и человечности, чувствам сострадания

и эмоциям глубоко личным, сокровенным, посвятил свою жизнь поэт, в этой то-нальности настроил он свою лиру.

А вот знаменитый эпизод из книги Б. Момышулы, которому прежде всего важно передать не мысли и чувства человека, а изобразить поведение героя и передать его речь. «Клочков грузно прислонился к стене окопа и на мгновение опустил голову. Встрепенувшись от сильной боли, бледный, он обращается к бойцам: – Велика Россия, но отступать некуда – за нами Москва! Со связкой гранат он бросается на надвигающийся танк. Примеру Крючкова следуют оставшиеся в живых бойцы. У разезда Дубосеково на израненном воронками снарядов и авиационных бомб поле замерли, объятые дымом и пламенем, вражеские танки...»

MATEŘSKÁ ŘEČ A LITERATURA

Утеева Гульжан Жумакановна
Казахстан. Восточно-Казахстанская
область. г. Усть-Каменогорск.

ТЕМА ВОЙНЫ В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ Б. МОМЫШУЛЫ

Книга «За нами Москва» принадлежит Бауыржану Момышулы (1910–1982 гг.), казахскому писателю, Герою Советского союза (1990 г., посмертно), участнику боев под Москвой, командиру полка, дивизии. «После войны Б. Момышулы окончил Высшую военную академию Генштаба Армии, занимался военно-педагогической деятельностью. Полковник в отставке (1956 г.). Его книги «За нами Москва» (1958), «Генерал Панфилов» (1963), «Наша семья» (Гос. премия Казахстана им. Абая, 1976) неоднократно переиздавались на языках народов мира. Жизнь Б. Момышулы, пример его воинской доблести и творческой деятельности легли в основу художественных произведений А Нуршаихова «Истина и ле-генда», художественного кинофильма «За нами Москва» (1967, сценарий С. Со-ловьев, режиссёр М. Бегалин), пьесы В. Шацкого «Волоколамское шоссе»

«За нами Москва» – это документальное и беллетризованное изображение человеческих характеров, ситуаций и эпизодов событий первого года войны. В октябре 1941 г. в боях за Москву батальон под командованием Б. Момышулы храбро сражался с врагом и нанёс ему чувствительные удары. С ноября 1941 г. Б. Момышулы – командир 1073-го полка, личный состав которого на Западном фронте, сдерживая натиск противника, уничтожил его живую силу и технику. Вместе с другими частями дивизии полк Момышулы положил начало разгрому немецких оккупантов под Москвой (на Волоколамском направлении).

Описание событий (битвы под Москвой) даётся в книге Б. Момышулы в виде отдельных эпизодов, как хроника реальных военных действий. Фрагменты, отдельные эпизоды, объединены по тематическому принципу в отдельные главы, которым даны названия. Всего в книге двадцать шесть глав, и открывается она эпиграфом, в котором автор указывает на документализм своего произведения.

Мажорные ноты оптимизма в описании Б. Момышулы обусловлены выводом из окружения батальона со всей техникой и без потерь. Чувствуется уверенность командира, опытного и знающего военную науку, не раз участвовавшего в сражениях, которая передаётся батальону. Дисциплина, порядок и беспрекословное выполнение приказов, даже при отступлении, являются гарантом сохранения жизни и боеспособности батальона. Мы видим взрослых, опытных бойцов, не раз побывавших в боях, смертельно уставших, но идущих стройными колоннами, тяжело, равномерно отчеканивающих шаги.

В. Кувакин полагает, что гуманизм является следствием естественно присущей человеку человечности, которая есть «доброжелательность, сочувствие, со-страдание, отзывчивость, благоговение, общительность, участие, чувство спра-ведливости, ответственность, благодарность, терпимость, порядочность, коопе-ративность, солидарность и др.» [4].

Произведения Г.Ф.Баракова – это образец любви к несправедливо обижен-ным и бедным, обездоленным детям, женщине и матери. Обращаясь к образам стариков, женщин и детей, поэт говорит о них с неподдельной искренностью, со-чувствует их безрадостной жизни. Именно поэтому мы находим в его творчестве так мало пейзажных и любовных (в известном смысле этого слова) мотивов. Они подобны радуге, где нет четких границ перехода, а все спектры плавно перетекают один в другой. И каждый спектр несёт в себе черты и предыдущего и последую-щего оттенков, в общем, давая законченную картину. В.Энгельгардт замечает, что «гуманистическое восприятие мира, в котором мы живем, с полным основанием можно считать проявление того, какое место в нашем сознании занимают заботы о судьбах, нуждах и предназначениях человечества – и как биологического рода в его разных формах сообщества и как индивидуума, личности» [8].

Г.Ф.Бараков в жизни народа, в истории его борьбы усматривает преемствен-ность хороших традиций, они обогащаются новыми поколениями, они воспитыва-ют людей в духе героизма, в духе ненависти к рабству, пробуждают в человеке чувство стремления к свободе, чувство национальной и социальной гордости. Чут-кая душа поэта протестовала против угнетения слабых сильными. Он глубоко, от всего сердца, переживал за людей и старался помочь им. В самые тяжелые для пи-сателя и всего осетинского народа годы он продолжал искать пути избавления че-ловечества от страданий и бед, которые несёт с собой антигуманный строй.

Да, не было у него «непосредственно» интимной лирики. Не умел Г.Ф. Бараков петь серенады, когда его народ и, самое главное, женщина-мать, дети страдают от непосильного труда, от голода и болезней. Не позволяла ему делать этого его со-весть, а самый страшный и самый гуманный суд – это суд совести. Совесть содер-жит в себе такие существенные стороны, как морально-этический идеал, оценка собственной деятельности и моральные чувства, возникающие от совпадения или несовпадения поступка с идеалом. Совесть – это сложное психическое образование, характеризующее способность личности осуществлять моральный самоконтроль, самостоятельно формулировать для себя нравственные обязанности, требовать от себя их выполнения и проводить самооценку собственных поступков

В 20-е годы прошлого столетия Г.Ф. Бараков создает героическую поэму «Азджериты Куыцкк». В своей поэме он продолжает искать ответы на вечные во-просы, связанные с темой гуманизма. Повествование поэмы начинается описанием картин родной природы, чья одухотворенная красота пробуждает в душе человека любовь к родной земле, наполняет ее жаждой жизни, дает ему силу и радость.

Рæвдауынæн фæдаринаг рæсугъд бæстæ
Куыннæ вæййынц нæ хæхтæ 'мæ нæ быдыртæ! –
Зæрдæхъæлдзæг кæм бавæййы æфхæрд лæг дæр. [1]

Даже обиженные чувствуют себя счастливыми
в стране, где самые красивые горы и поля.
Эту красоту надо любить и беречь.
(Подстрочный перевод)

От описания природы поэт переходит к эпическому повествованию. У Азнауровых выросла красавица–Бæстырæсугъд (буквально–Краса мира). Поэт пишет ее портрет «согласно идеальному взгляду горцев – осетин о девичьей красоте». Славную девушку безуспешно сватают лучшие женихи страны. Сердце гордой девушки они хотят покорить, кто своей красотой, кто красноречием, кто искусством верховой езды, кто изяществом танца. Но она ищет в человеке борца за свободу народа, за человеческое достоинство, за его освобождение от векового рабства. И проходят ее юные годы в ожидании чего-то значительного, великого, которое принесет ей счастье и любовь.

С клинической достоверностью психиатра Г.Ф. Баракоев анализирует различные оттенки переживаний своего героя. С огромной силой изобразил писатель трагизм человеческих судеб, создал потрясающие картины человеческих бедствий и страданий. Бæстырæсугъд проявляет презрение к трусости, к рабскому преклонению перед насилием. Она обладает высоким искусством игры на фандыре (гармони), которым говорит о муках и страданиях угнетённого народа. Драматическая в своих невыразимых страданиях, величественная в своей власти пробуждать боевой дух – она поистине героична.

Азгериев Куцыкк с самого начала повествования предстаёт перед нами гордым юношей, он полон отваги и благородных чувств. Он встретил не своенравную капризницу, как предполагал, а мудрую девушку, которая открыла ему глаза на мир. Бæстырæсугъд пробудила в душе юноши страсть к свободе, к борьбе, вдохновила его на великое дело освобождения народа от рабского ига. Просветлённый юноша в лице отца осуждает старшее поколение людей. Они не только стали рабами, не только уронили достоинство великих предков, но и воспитывали его в духе неведения, скрывали от него истину жизни, причины своих бедствий.

Сцена встречи отца и сына – это одно из ярких мест поэмы. Здесь сталкиваются два характера, две идеологии – мещанская, которая характеризуется рабским преклонением перед насилием, низким малодушием перед опасностью, отказом от свободы и достоинства, ради сохранения своей жизни, и идеология борца, которая выражается в страстном желании свободы, в стремлении к самоотверженной борьбе во имя светлых идеалов народа, во имя независимости и процветания родины. Большинство людей, встречающихся в поэме, потеряли

10. Прянишников Е. А. Лингво-статистическое исследование текста закона / Е. А. Прянишников // Актуальные проблемы теории и практики применения математических методов и ЭВМ в деятельности органов юстиции. V Всесоюзная конференция по проблемам правовой кибернетики. – М., 1975. – Вып. 2. – С. 129-130.

11. Томасевич Н.П. Терминологическая лексика подъязыка автомобилестроения и её взаимодействие с другими лексическими слоями: Автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 «Германские языки» / Н.П.Томасевич. – Одесса, 1984. –20 с.

12. Шапа Л.Н. Формы и функции имен прилагательных в научно-техническом тексте (на материале английского подъязыка «Электроснабжение»): Дис...к.филол.наук: 10.02.04 / Л.Н.Шапа. – Одесса, 1989. – 201 с.

статистические параметры подязыков техники, образованные грамматическими категориями глагола.

Все вышесказанное позволяет сделать следующие выводы. Изучение современных работ, посвященных данной проблематике, практическое применение математического аппарата в исследовании статистических характеристик текстов научного стиля, показало, что оптимальным для исследований такого характера является сочетание методов сплошного анализа текста, структурно-вероятностного анализа, элементов дистрибутивного анализа, сопоставительного анализа на различных языковых уровнях с применением математических методов для установления достоверности полученных результатов. Такое сочетание позволяет в плане лингвостатистики наиболее полно и всесторонне осветить любую единицу или явление текстовой выборки [11, 12].

Литература

1. Береснев С. Д. Исследование лексики немецких научных текстов с позиции получателя речи: Автореф. докт. дис. / С. Д. Береснев. – АН СССР Ин-т языкознания, Ленингр. отд-ние. – Л., 1974. – 35 с.
2. Борисенко Т. И. Особенности функционирования модальных глагольных конструкций в подязыках техники / Т. И. Борисенко, М. В. Кашуба, Е. В. Мар-даренко, М. В. Циновья // Записки з романо-германської філології. – Одеса: КП ОМД, 2014. – Вип. 1(32), – С.25-34.
3. Глушко М. М. Лингвистические особенности современного английского общенаучного языка // Функциональный стиль общенаучного языка и методы его исследования. М.: Изд-во Моск. унта, 1974. – С. 7-25. (Под ред. О. С. Ахмановой, М. М. Глушко).
4. Глушко М. М. Синтактика, семантика и прагматика научного текста / М. М. Глушко. – М.: Изд-во МГУ, 1977. – 207 с.
5. Кауфман С. И. Об именном характере технического стиля / С. И. Кауфман // Вопросы языкознания. – 1961. – № 5. – С. 103-108.
6. Лутцева М. В. Лексикографическое описание юридической терминологии в неспециальной сфере использования (На материале произведений Дж. Гришема): Автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 «Теория языка»; 10.02.04 «Германские языки» / М. В. Лутцева. – Ярославль, 2008. – 20 с.
7. Носенко И. А. Начала статистики для лингвистов / И. А. Носенко. – М.: Высшая школа, 1981. – 160 с.
8. Перебийніс В. І. Методи дослідження. Визначення матеріалу дослідження / В. І. Перебийніс // Статистичні параметри стилів. – Київ, 1967. – С.23-43.
9. Пиотровский Р. Г. Математическая лингвистика / Р. Г. Пиотровский, К. Б. Бектаев, А. А. Пиотровская. – М.: Высшая школа, 1977 – 383 с. (Учеб. пособие для пед. институтов).

цель и смысл жизни и живут, не осознавая того, что творится с ними и вокруг них. Они не задумываются над своей собственной судьбой.

Г. Ф. Баракوف глубочайший психолог, знаток души человеческой, гуманист. В своей поэме он раскрывает до самых последних глубин внутренний мир героев. Куыцкк полон рыцарского благородства и гордости, не хочет легкой победы, никогда не прибегает к хитрости, к коварству. По представлениям Бæстырæсугъд, позорно быть рабом, но не менее позорно быть женой раба, который от страха перед врагом не может поднять голову, показать лицо людям и солнцу.

Гуманны или негуманны те или иные действия, поведение, деятельность, идеи – все это определяется по отношению к личности, по степени значимости этих понятий для человека. Поэт в начале поэмы показывает героев: Бæстырæсугъд и Куыцкк образцом гуманизма, Он наделил своих героев лучшими человеческими качествами: чувством всепобеждающей любви к Родине, заботой о старшем товарище, уважением и почтительным отношением к человеку, к женщине–матери, к обычаям народа.

В военном походе Куыцкк проявляет чувство сострадания к женщине из лагеря врагов. С большой любовью поэт создает впечатляющий образ бедной вдовы – матери по имени Гагат, сыновья которой погибли в грабительских походах алдаров. Она так же как Бæстырæсугъд и ее народ, испытала тяжесть социальной несправедливости, проникнута чувством ненависти к обществу, отнявшему у не самое дорогое – жизнь детей. Так Куыцкк, преследуемый наступающим его врагом, почтительно внимает просьбам и мольбе матери, дает ей обещание пощадить ее последнего сына и выполняет его. «Защита святости материнских чувств, на которые посягает враг, служит критерием нравственной частоты и возвышенности стремлений борца», – отмечает Шамиль Джикаев [2]. Гуманизм не исключает, а предполагает стремление к общности с другими людьми, их взаимную поддержку

Не менее гуманным является и другой поступок Куыцкк. На одной равнине Куыцкк и старый Асланыко, единственный который вызвался помочь герою, увидели множество людей. Они в поте лица работали на чужих полях. Их изнуренные рабским трудом лица вызвали чувство сострадания в душе Куыцкк. Старик Асланыко уговаривал его угнать их скот и этим обмануть девушку. Социальное самосознание помогло юноше устоять перед соблазном. Он понимает, что перед ним те же бедные труженики, ради которых он идет с мечом на угнетателей. Вместе с тем само понятие гуманизма не имеет четких очерченных границ: это приводит к широкому, и порой противоречивому, толкованию этого феномена – от человеколюбия (Петрарка, Данте, Эразм Роттердамский, Ф. Рабле, Монтень) до индивидуализма и его крайности – эгоизма (Штирнер, Ницше).

Степень гуманности мотивов и побудительных сил может быть различной. Бывает так, что цели, мотивы и побудительные силы имеют гуманную направленность, но выбранные средства осуществления целей оказываются антигуманными, и антигуманный эффект становится преобладающим. Благородные цели

и благородные побуждения оборачиваются антигуманными действиями. Поэтому в определённых жизненных условиях мы имеем дело с конкретным проявлением гуманизма, которое оказывается различным в различных отношениях и зависит от влияния многих объективных и субъективных факторов.

Исполнились сокровенные желания героини. И сменились её песни, выражающие скорбь подневольного народа. Теперь она запела по-новому, и её песни были песнями радости, торжества победившего народа, гимном свободе и мужеству человека. Куыцкк стал народным героем – освободителем. Но девушка, наряду с условиями, в выполнении которых можно проявить высокий героизм, патриотизм и благородство, потребовала от Куыцккка, чтобы он взял в плен женщин угнетателей её народа и обнаженными прогнал их перед её дворцом. Бæстырæсугд, которая следовала законам нравственности, вступает в противоречие с ними, переступает через них. Куыцкк, выполняя желание возлюбленной, стал на путь насилия, и это было одной из причин его гибели. Он хотел исключить зло, исполнить свой «гуманный долг по отношению к народу», то есть совершить добро, но именно та, которая пробудила в нём ненависть к рабству, и стала виновницей его антигуманных действий.

Путь к спасению всех несчастных был составлен по законам тех, кто делает их несчастными. Теория, что ради счастья своего народа можно допустить «маленькую» бесчеловечность, грешит или страдает большой бесчеловечностью. Допустимо ли, чтобы один человек (или группа людей, что равноценно) взял на себя смелость, присвоил себе право стать «благодетелем человечества» со всеми вытекающими отсюда последствиями? Допустимо ли ради счастья одних людей уничтожение других? Такой человек теряет нравственные ориентиры, утрачивает критерии добра и зла. Суть в том, что добрый не тот, кто совершает добро, а тот, кто не умеет делать зло.

Гуманизм, как следует из вышесказанного, рассматривает человеческую личность в качестве высшей ценности. Гуманизм предполагает признание личностью в качестве ценности личности всех других людей, любовь к ним, служение им. Не случайно под термином «гуманизм» изначально понималось «человеколюбие». Двойственность нравственной морали по самой своей сути аморальна и преступна, она – основа любого преступления.

Из авторской трактовки образа героя вытекает идея, которая красной нитью проходит по всему произведению: когда человек борется во имя справедливости, во имя народа, он не знает усталости, он непобедим. Но как только он становится на путь насилия, его покидают силы и он погибает. Эта идея автора свое подтверждение находит в символической картине в конце поэмы. В ней выступают два начала. С одной стороны, ясное солнце освещает своим сиянием умирающего воина, с другой – к нему слетаются черные вороны. Здесь солнце, символ всего прекрасного, олицетворяет великий подвиг героя, который предстает в ореоле бессмертной славы. Но он проявил жестокость и бесчеловечность. И во-

$$SEd \% = \sqrt{\frac{1}{PQ(n_1, n_2)}}, \text{ где } P = \frac{n_1 P_1}{n_1 + n_2}, \text{ } Q = \frac{P_2}{n_1 + n_2},$$

P – среднее арифметическое процентных показателей двух групп;

Q – среднее арифметическое процентных показателей двух групп;

n_1 – абсолютная частота признака первой группы;

n_2 – абсолютная частота признака в сравниваемой группе.

Число степеней свободы определяется по формуле

$$f = (n_1 - 1)(n_2 - 1),$$

где n_1 – количество выборок в одном подъязыке; n_2

– количество выборок в сравниваемом подъязыке.

Показатель степеней свободы служит для определения критической величины критерия Стьюдента по соответствующей таблице, представленной в [8]. Величины выше критической свидетельствуют о существенных расхождениях частот.

Корреляционный анализ проводился по формуле

$$C = \frac{6 d^2}{N(N^2 - 1)}$$

где c – коэффициент корреляции рангов;

d – разность между рангами частот двух признаков в одной совокупности текстов;

N – число строк (признаков).

Для оценки характера колебания частот вычислялся (по каждой форме глагола) коэффициент вариации (V)

$$V = \frac{V}{\bar{X}} \cdot 100$$

который показывает отношение среднего квадратичного отклонения к средней частоте выраженное в процентах. Критический порог коэффициента вариации равен 40 %, выше которого варьирование частот в выборках не случайно, а закономерно.

Анализ частот употребления видо-временных форм глагола в каждом подъязыке, и сопоставление подъязыков по общей частоте дает возможность проследить своеобразие реализации форм глагола в конкретных условиях и установить

Более высокие или низкие частоты сравниваемых языковых единиц образуют статистические параметры текстов и позволяют судить об их стилистической отнесенности.

В данной работе в качестве примера представлены математические вычисления, которые проводились для стандартной выборки, с ограниченным объемом в 1000 словоупотреблений. При проведении статистического анализа для каждой видо-временной формы была вычислена средняя частота для такой выборки по формуле

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n} \quad [7, \text{с.36}],$$

где $\sum_{i=1}^n x_i$ - принятый общий объем выборки

n – количество текстов выборки

x_i – абсолютная частота данной формы

a_i – объем каждого текста (условно называемый подвыборкой).

Затем, после вычисления средней частоты, было выявлено среднее квадратическое

отклонение (σ) и величина изменения средней частоты ($\Delta \bar{x}$) по формулам:

$$\text{а) } \sigma = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 n_i}{N}} \quad [8, \text{с. 32-34}],$$

где $(x_i - \bar{x})$ – разница между каждой абсолютной частотой и средней

n_i - количество выборки с абсолютной частотой N

– количество выборок, взятых для исследования

$$\text{б) } \Delta \bar{x} = \frac{\sigma}{\sqrt{N}}$$

Кроме того, с помощью величины колебаний средней частоты ($\Delta \bar{x}$) выявлена относительная ошибка исследования для каждой видо-временной формы глагола:

$$\frac{1,96 \cdot \Delta \bar{x}}{\bar{x}}$$

Сравнение процентных показателей частот сопоставляемых величин проводилось по формуле

$$t = \frac{P_1 - P_2}{SEd \%}$$

где P_1 – процентный показатель первой группы;

P_2 – процентный показатель второй группы;

роны, символизирующие смерть и отмщение, бросают тень на светлое лицо ге-роя. Человек ответственен за свои поступки, за все зло, которое он совершил, отвечает за каждый свой шаг – это основа нравственности. Взаимная ответственность каждого перед всеми и всех перед каждым.

Веру, истину и смысл жизни, понимание « вечных» вопросов бытия каждый человек ищет и находит, если руководствуется при этом собственной совестью. Из индивидуальных вер складывается общая вера, идеал общества, времени!

В поэме, в душе главной героини, разрешается напряжённый внутренний конфликт добра и зла, сопряжённый с гибелью человека. Светлое настроение де-вушки было омрачено сознанием своей вины перед героем, перед судом совести. Муки совести и потеря любимого человека сыграли роковую роль в жизни де-вушки, и она покончила с собой. Закон правды и добра взяли свое.

Но смерть главных героев не должна расстраивать нас. Она является призывом к продолжению борьбы до полной победы гуманизма. Смерть не является просто продолжением или заключением трагедии, а наоборот, становится шагом противостояния к деяниям зла. Л. Никитич отмечает, что «гуманизм есть ан-тизло », а еще из древних книг известно , что это – отвращение ото лжи, отвраще-ние к убийству, отвращение к тирании. [3]

Анализ поэмы «Азджериев Куцыкк» показывает, что основными составляющими имплементации гуманизма в творчество поэта являются: духовное слу-жение людям, эстетическое воздействие на людей, философский поиск путей по-беды добра над злом и торжества социальной справедливости. Истинный гума-низм в творчестве поэта и порождён, и выстрадан, и подкреплён неподдельным патриотическим чувством. Безусловно, Г.Ф.Бараков является патриотом своей Родины. Поэт, как и герои его поэмы, хочет видеть свою страну независимой и процветающей, такой, какой он описывает её в начале поэмы, – очень красивой, пробуждающей в душе человека любовь, наполняющей ее жадной жизни, даю-щей ему силу и радость . Прав был А.В. Луначарский, справедливо сказав, что писатель «тесно связан со своими героями. Его кровь течёт в их жилах. Его сердце бьётся во всех созданных им образах».

Поэт Бараков больше всего ценит свободу, честь и достоинство личности. Он, как мифологические предки осетин нарты, предпочитает славную смерть по-зорной жизни и рабству. Наиболее значимыми и ценными в его жизни были лю-бовь к своей национальной родине, уважительное отношение к людям, сострада-ние к человеку труда, чувство справедливости. Г.Ф.Бараков отвергает всякое насилие, зло, эксплуатацию, несправедливость, эгоизм. Он осуждает беспощад-ное отношение героя к поверженному неприятелю и тем более к женщине.

Художник слова и гуманист – Г.Ф.Бараков сумел доказать античеловеч-ность теории Бæстырæсугъд, её несоответствие истинным проявлениям гума-низма. Автор делает вывод , что самый страшный и самый гуманный суд – это суд совести. Мы совершаем необдуманные поступки и стремимся таким образом

сделать добро человечеству, но вот к чему приводит такое «добро», оно превращается во зло и не иначе. Г.Ф. Бараков всегда жил и поступал так, как подсказывала ему его совесть. Его чуткая душа протестовала против угнетения слабых сильными. Он глубоко, от всего сердца переживал за людей и старался помочь им. В самые тяжёлые для писателя и всего осетинского народа годы он продолжал искать пути избавления человечества от страданий и бед, которые несёт с собой антигуманный строй.

Литература

1. Барахъты Гино. Уæлладжыры кадæг. Поэзи. Проза. Театр. Публицистика. Орджоникидзе, «Ир», 1975., с.151.
2. Джицаев Ш. Фольклор и осетинская советская поэзия. 1917-1941 г.г. Орджоникидзе, «Ир», 1972.
3. Дзусова Б.Т. Методика работы по усвоению этнокультуроведческой лексики русского языка в осетинской школе: автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата педагогических наук /Владикавказ, 1998.
4. Дзусова Б.Т. Формулы осетинского речевого этикета: гендерный аспект //Успехи современного естествознания. 2014. № 12. С. 171-173.
5. Никитич Л. Ценности гуманизма универсальны. Общественные науки и современность, 1991г. №6. с.80.
6. Кувакин В.А. Сговоренный гуманизм. Высшее образование в России. 2002г. №4 с. 102.
7. Ожегов. С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка. М..2007г., с.335.
8. Словарь иностранных слов. Пчёлкин В.В. М., 1987г.
9. Ушинский К.Д. Собрание сочинений. Т.9. М., 1957г., с.151.
10. Энгельгардт В.А. Наука, техника, гуманизм. Вопросы философии. 1980г. №7, с. 84-93.

где f – относительная частота явлений (количество случаев, деленное на количество слов в выборке); – относительная ошибка; S_p – применяемый в лингвистических исследованиях коэффициент, равный 1,96 [9, с.295]; N – минимальный объем для получения достоверных сведений суммарной выборки (в словоформах).

Если исследование посвящено анализу какой-либо единицы текста, то учебные статистики рекомендуют обязательно определить погрешность функционирования данной единицы в текстовых корпусах. В нашей работе в качестве примера, на котором демонстрируется использование того или иного метода лингвостатистики, были взяты глагольные словоформы. При обследовании текстов упомянутых трех подъязыков, относительная частота (f), например, видо-временных парадигматических форм финитного глагола равна 0,06, так как объем одной сплошной выборки составил 100 тыс. словоупотреблений, и из 25 журнальных статей каждой выборки трех подъязыков было отобрано, соответственно, 6126; 5607; 6084 глаголов в личной форме. Вычисление относительной погрешности при таком объеме каждой выборки показало, что она равна:

$$\frac{1,96}{\sqrt{N f}} = \frac{1,96}{\sqrt{100000 \cdot 0,06}} = 0,025 = 2,5\%$$

Полученные данные (f ,) были использованы в формуле

$$\frac{z^2}{N} = \frac{1,96^2}{0,025^2 \cdot 96000} .$$

Иными словами, отобранное количество примеров при $\approx 2,5\%$ покрывает 97,5 % текста, т.е. при точности 97,5 % это количество обеспечивает достоверность статистических характеристик на выборке объемом 96 000 словоупотреблений.

Поскольку принято считать, что суммарная выборка является вполне достаточной, если она охватывает 70-60 % генеральной совокупности текстов, а относительная ошибка при анализе лингвистических явлений принимается в пределах от 3 % до 25 % [8, с.52; 9, с.296], то объем описываемой в статье выборки, вычисленным по формулам лингвостатистики, представляется вполне достаточным для получения надежных результатов.

Статистический подход к изучению текста предполагает использование определенного математического аппарата для различных целей, в нашем случае – для получения объективных данных по расхождению частот языковых единиц в одном и том же массиве или в разных массивах. Таким образом, было проведено исследование в пределах каждого подъязыка также и в сопоставительном плане, что дало возможность выявить интегральные и дифференциальные признаки подъязыков на любом языковом уровне.

JAZYK, ŘEČ, KOMUNIKACE

К.филол.наук Цапенко Л.Е., к.филол.наук Попович Е.С., Гвоздь О.В.

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДОВ ЛИНГВОСТАТИСТИКИ
ДЛЯ ОПИСАНИЯ СТАТИСТИЧЕСКИХ ХАРАКТЕРИСТИК
ТЕКСТОВ НАУЧНОЙ КОММУНИКАЦИИ**

В связи с ростом и усложнением научно-технической информации большое значение приобретает глубокое и многоаспектное изучение научного стиля, который является одним из наиболее развитых и разветвленных функциональных стилей современного языка. Именно в научном стиле наиболее полно реализуется важнейшая социальная функция языка – фиксировать, сохранять и передавать научно-техническую информацию. Поэтому в последнее время возросло число исследований, посвященных изучению научного стиля [1; 3; 4; 8].

Одной из важнейших проблем, которую разрабатывают лингвисты, исследующие текстовые корпуса, является проблема применения математического аппарата и методов статистики [2; 6; 10 -12].

Цель данной работы – рассмотреть формулы и процедуры лингвостатистики, которые используются в практике для описания статистических характеристик текстов научно-технического дискурса, определения надежности и достоверности полученных результатов. Тематика статьи определяет ее актуальность.

Для достижения указанной цели необходимо было решить следующую задачу: представить все необходимые условия, выдвигаемые лингвостатистикой, для формирования надежных вероятностно-статистических моделей подязыков научного дискурса.

Поскольку для определения интегральных и дифференциальных признаков текстов научно-технического дискурса необходимо использовать несколько подязыков научной коммуникации, исследование проводилось на материале следующих текстовых корпусов: «Теплотехника», «Химическое машиностроение» и «Акустика и ультразвуковая техника». Они формировались на базе американских и английских журналов **IEEE Transactions on Power Apparatus and Systems**, **IEEE International Conference on Acoustics, Speech and Signal Processing**, **The Journal of the Acoustic society of America**, и др. методом сплошной выборки.

Объем каждого текстового корпуса составил не менее 100 тыс. словоупотреблений, т.е. суммарный объем был 300 тыс. словоупотреблений.

Следующим условием является достаточность объема выборки, которая обычно проверяется по принятой в лингвистике формуле:

$$N \frac{Sp^2}{2f}, \quad [9, \text{с. 296}]$$

STRATEGICKÉ LINKY REFORMOVÁNÍ
SYSTÉMU VZDĚLÁNÍ

Д.п.н. Зволейко Е.В.

Забайкальский государственный университет, Россия

**ИТОГОВАЯ ОЦЕНКА МЕТАПРЕДМЕТНЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ
ОБУЧЕНИЯ ПО АДАПТИРОВАННОЙ ОСНОВНОЙ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРОГРАММЕ НАЧАЛЬНОГО
ОБЩЕГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЛЯ ДЕТЕЙ С ЗПР**

В новом Федеральном государственном образовательном стандарте для детей с ограниченными возможностями здоровья (далее – ФГОС для детей с ОВЗ) определены три вида результатов освоения адаптированной основной образовательной программы начального общего образования (далее – АООП НОО): предметные, личностные и метапредметные.

Метапредметные результаты включают освоенные обучающимися универсальные учебные действия (регулятивные, познавательные и коммуникативные), которые составляют основу умения учиться, обеспечивают овладением межпредметными знаниями, приобретение опыта познания и осуществления разных видов деятельности [2]. В Приложении 7 ФГОС для детей с ОВЗ представлены метапредметные результаты освоения АООП НОО детьми с задержкой психического развития (ЗПР). Для второго варианта обучения таких результатов – 11. Эти результаты выступают критериями оценивания, которые раскрываются системой параметров (групп способностей и умений) и индикаторов (конкретизированных результатов, представляющих собой качественные и количественные характеристики развития, которые можно проверить).

Каждое образовательное учреждение разрабатывает собственную программу оценки метапредметных результатов обучения. Степень сформированности метапредметных результатов должна оцениваться по годам обучения – с тем, чтобы была возможность проследить их динамику и вовремя среагировать на недостатки формирования. Вместе с тем, ФГОС регламентирует, что достижение метапредметных результатов должно являться предметом итоговой оценки освоения обучающимися АООП НОО.

Итоговая оценка метапредметных результатов проводится по окончании начальной школы. Способы их оценки могут быть представлены в 2-х формах:

- это может быть отдельное диагностическое задание – готовый тест или проба (например, «Четвертый лишний») или специально сконструированная диагностическая задача, цель которых – оценка конкретизированного результата того или иного УУД;

- это может быть комплексное задание на междисциплинарной основе, поз-воляющее проверить многие из конкретизированных результатов.

Остановимся на методике проведения такого междисциплинарного испытания. В основу конструирования междисциплинарного задания должно быть по-ложено положение ФГОС НОО о том, что метапредметные результаты форми-руются у обучающихся на базе одного, нескольких или всех учебных предметов. Наиболее целесообразно оценивать уровень подготовки выпускника начальной школы по таким предметам, как литературное чтение, русский язык, математика, окружающий мир.

Разработчик должен изучить требования программы по всем четырем пред-метам с целью определить – какие знания должен иметь выпускник начальной школы. Следующая задача – подобрать текст, на материале которого можно было бы проверить знания по всем четырем предметам. Текст должен иметь научно-познавательный характер и быть незнакомым. Далее разрабатываются задания к этому тексту, часть из которых – может быть на выбор варианта ответа, часть – открытого типа (учащийся сам пишет ответ). Последний шаг – разработка системы оценивания выполнения задания в баллах.

Приведем пример такого междисциплинарного задания. Каждому учаще-муся дается текст, дополнительный лист и черновик. Все необходимые записи для выполнения заданий делаются на дополнительном листе.

Учащимся предлагается следующий текст [1]:

«Дельфин – производное от греческого слова «дельфос» – «брат». Под этим именем известно 70 видов животных, принадлежащих к отряду китообразных и обитающих в морях, океанах, заливах и реках всего мира. Они имеют различные размеры, форму, окраску, строение и образ жизни. В водах России встречаются дельфины-белобочки и полосатые продельфины, афалины, дельфины китовид-ные, белобокие, белорылые и серые, гринды, белухи, целая группа так называе-мых морских свиней и другие. Дельфины дышат воздухом и один-два раза в ми-нуту поднимаются для этого на поверхность. При исключительных обстоятель-ствах они могут обходиться без дыхания до 6-7 минут. Идеальная гидродинами-ческая форма тела и незначительный удельный вес дельфинов позволяют им дви-гаться в воде со скоростью до пятидесяти километров в час. Прекрасный слух дельфинов объясняется тем, что они воспринимают звуковые волны не только слуховым аппаратом, но и всем телом, особенно поверхностью головы».

1.Определи жанр текста:

- 1) сказка 3) научно-познавательный
- 2) рассказ 4) былина

2.Раздели текст на части и озаглавь каждую _____

3.Объясни значение словосочетаний

- образ жизни

- гидродинамическая форма тела

1. описательный перевод;
англ. sail with every wind – извлекать для себя пользу из любого изменения обстоятельств.

2. калькирование или дословный перевод;
англ. the Black Book of the Admiralty – «черная книга военно-морского ми-нистерства»

3. перевод при помощи словесных эквивалентов; англ. make boards – лавировать

4. комбинированный перевод.
англ. lower one's colours – сдаваться, покоряться, сдавать свои позиции.

Результаты исследования показывают, что наиболее продуктивными ви-дами словарных соответствий при переводе английских ФЕ с компонентом ма-ринизма в АРФС являются: комбинированный и описательный переводы.

Менее продуктивными видами словарных соответствий являются: перевод при помощи частичных фразеологических эквивалентов, перевод при помощи выборочных фразеологических эквивалентов, а также перевод при помощи сло-весных эквивалентов.

И, наконец, наименее частыми способами перевода, в данном случае, являются: калькирование и перевод при помощи полных фразеологических эквивалентов.

Обобщив результаты исследования, можно сделать следующие выводы:

1. Перевод ФЕ с компонентом маринизма представляет значительные труд-ности, так как каждый фразеологизм, наряду со своим общим лексическим зна-чением, обладает национальной спецификой и образностью, которую ему при-дают составляющие его компоненты.

2. Наиболее продуктивными видами перевода ФЕ с компонентом маринизма с английского языка, являются: комбинированный перевод, перевод при помощи ча-стичных фразеологических эквивалентов, а также описательный перевод.

AKTUÁLNÍ PROBLÉMU PŘEKladU

Рудевский А.О.

Инновационный Евразийский Университет, Республика Казахстан

ПЕРЕВОД ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ С КОМПОНЕНТОМ-МАРИНИЗМОМ

Общее состояние разработки фразеологической проблематики, особенно в современном языкознании, в настоящее время характеризуется широтой охвата материала разных языков и весьма обширной программой общетеоретических исследований в этой области. При всем этом многие вопросы перевода фразео-логических единиц (ФЕ) еще не получили достаточно полного освещения. Сюда относится и проблема перевода ФЕ.

Переводу ФЕ уделяется внимание в работах А.В.Федорова, К.И.Чуковского, Я.И.Рецкера, А.В.Кунина, Т.Р.Левицкой, А.М.Фитерман, В.Н.Комиссарова, В.И. Карабана, И.В. Корунца и др.

Целью данной статьи явилось выявление наиболее продуктивных видов словарных соответствий при переводе ФЕ с компонентом маринизма с англо-ского языка на русский.

Материалом исследования послужили лексикографические источники, включающие ФЕ с компонентом маринизма («Англо-русские фразеологические словари» (АРФС).

В англо -русских фразеологических словарях ФЕ с компонентом маринизма переводятся либо фразеологическим переводом, либо нефразеологическим.

Под **фразеологическим переводом** подразумевают три вида словарных со-ответствий:

1. полные фразеологические эквиваленты;

англ. Go to the bottom – пойти ко

дну The four seas – четыре моря

2. частичные фразеологические эквиваленты;

англ. shape one's course – держать курс

Рыба с головы гниёт – fish stinks <rots from the head> a fish always stinks from

the head down ward(s); a fish begins to stinks at the head. 3.

выборочные фразеологические эквиваленты.

англ. be on even board with – находится бок о бок; быть на равной ноге. The

best fish smell when they are three days old – Без труда не вытащишь и

рыбку из пруда. Чтобы рыбку съесть, на воду лезть.

Нефразеологический перевод включает в себя четыре вида словарных со-ответствий:

4. Найди и спиши названия видов дельфинов, которые встречаются в водах России.

5. Составь и запиши свое предложение о дельфине.

6. Сделай фонетический разбор слов: дельфин; скоростью 7. Сколько в тексте предложений, осложненных однородными членами:

1) одно 3) три

2) два 4) четыре

8. Выпиши из текста 3 слова, укажи грамматические признаки: Существительное _____, начальная форма _____, род _____, склонение _____,

число _____, падеж _____.

Прилагательное _____, число _____, род в ед. числе _____, падеж _____. Глагол _____, нач. форма _____, спряжение _____, лицо _____, время _____, число _____, род в прош. вр. ед. числа _____.

9. В словосочетании найди существительные, в которых нужно

дописать окончание «-а», подчеркни его:

1) различный разме_ 3) различная окраск_

2) различная форм_ 4) различное строени_

10. Сколько в тексте числительных? Выпиши их.

1) три 3) пять

2) четыре 4) шесть

11. Выпиши из текста по одному слову на каждое правило:

- безударная гласная в корне слова

- безударная гласная в приставке

- безударная гласная в окончании глагола

12. Сколько километров может проплыть дельфин за пять часов? А за десять?

13. Сколько раз в час дельфину приходится выныривать на поверхность

воды, чтобы набрать воздуха?

14. Напиши, каких представителей отряда китообразных ты

знаешь? 15. Где обитают представители отряда китообразных?

16. Чем отличаются представители отряда китообразных от отряда рыб?

17. Чем питаются детеныши отряда китообразных? Чем питаются взрослые дельфины?

18. Чем дышат дельфины? Как долго они могут обходиться без дыхания?

19. Имеют ли дельфины слух? Выпиши предложение из текста.

20. Чем знамениты дельфины? Как человек использует дельфинов? Что ин-тересного ты знаешь о жизни дельфинов?

Критерии оценки. За каждый правильный ответ начисляется 1 балл. Аттестационная отметка выставляется по пятибалльной шкале: 20 – 18 баллов – «5»; 17 – 15 баллов – «4»; 14 – 12 баллов – «3»; 11 баллов и ниже – «2».

Проведение итоговой аттестации

Система оценки метапредметных результатов должна естественным образом «встраиваться» в образовательный процесс. Проведение оценки возможно в ходе обычных уроков и на специально организованных.

По окончании обучения в начальной школе группа экспертов (ПМПк) определяет итоговый уровень сформированности метапредметных результатов на материале комплексного задания на межпредметной основе, а также используя другие диагностические задания, которыми можно оценить те группы УУД, которые невозможно проверить в комплексном задании. Группа экспертов определяет состояние сформированности того или иного конкретизированного результата, представленного в виде индикатора, производит оценку предложенными способами оценивания.

Для оценки конкретизированного результата (индикатора) применяется такая система оценки: 0 баллов – качество не проявляется; 1 балл – качество слабо проявляется; 2 балла – качество проявляется в отдельных случаях; 3 балла – качество устойчиво проявляется. После оценки конкретизированных результатов (индикаторов) выставляется итоговая оценка: 0 баллов – результат не сформирован; 1 балл – результат сформирован по меньшинству параметров (низкий уровень); 2 балла – результат сформирован по большинству параметров (средний уровень); 3 балла – результат полностью сформирован (высокий уровень) (таблица 2).

Таблица 1

Лист учёта достижения планируемых метапредметных результатов (итоговая аттестация)

Метапредметные результаты освоения АООП НОО	Балльная оценка конкретизированного результата (индикатора)
Регулятивные учебные действия	
Результат №1 способность принимать и сохранять цели и задачи решения типовых учебных и практических задач, коллективного поиска средств их осуществления	
Конкретизированный результат 1	2
Конкретизированный результат 2 и т.д.	1
Итоговая оценка по результату №1 (на конец обучения)	Результат сформирован по большинству параметров (средний уровень)
Результат №2.	
Конкретизированный результат 1 и т.д.	
Итоговая оценка по результату №2 (на конец обучения)	
Коммуникативные учебные действия	
Результат №1	
Познавательные учебные действия	
Результат №1	

Як висновок, вибір мовцем оцінного прикметника *unique* насамперед диктується психологічно зумовленим усвідомленим принципом інтересу, яке керує мисленням, а звідси й мовленням, тобто *унікальне* може тлумачитися також як таке, що заслуговує особливої уваги. Саме в таких ситуаціях, коли мовець діє (оцінює) з установкою на виділення предмета чи явища із класу йому подібних, зумисне вживаються денотати зі значенням відмінним нормі, з посиленою оцінкою.

Література:

1. Спенсер Г., Циген Т. Ассоциативная психология / Г. Спенсер, Т. Циген. – Москва: АСТ, 1998. – 544с.
2. Библиотека современной англоязычной литературы [Электронный ресурс] : Текстова база даних. – 80 Min / 700 Mb. – М. : Master Media, 2003. – 1 електрон. опот. диск (CD – ROM) ; 12 см. – Систем. вимоги : Pentium; 32 Mb RAM; Windows – 98, 2000 XP; MS Word 97-2000. – Назва з титул. екрану : An-thony Piers & Robert E. Margroff. Dragon's Gold
3. The Associative Thesaurus of English / Kiss G. R., Armstrong C., Milroy R. and Piper. – Edinburgh : University Press, 1973.
4. Полюжин М. М. Функціональний і когнітивний аспекти англійського словотворення / М. М. Полюжин. – Ужгород : Закарпаття, 1999. – 240 с

значенням, як повноправні представники лексико-семантичної групи «особливий», пропонують у цьому словнику і слова-антоніми *common, ordinary, obsolete*. Очевидним постає той факт, що *unique* вживається для виокремлення певної ознаки за асоціацією «відмінність від інших, типових, звичних», і в основі цього актуалізується глибинний смисл оцінного протиставлення «винятковий – звичайний», «рідкісний – типовий», «новітній – застарілий». Очевидно, що існування (і можливість усвідомлення) *унікальності* залежить від здатності людини до комплексного логічного аналізу, до логічного ототожнення, визначення спорідненості-відмінності завдяки процесу логічного порівняння й узагальнення.

Поняття *унікальності* чимраз більше набуває актуальності у зв'язку зі стрімким розвитком наук і суспільних відносин, що пов'язано, своєю чергою, з розвитком особистості в соціально-психологічному плані. Нині зміни в суспільстві зумовлюють потребу в *унікальності* як бажанні протистояти впливу більшості, водночас усвідомлення *унікальності* – це своєрідний психологічний стан, в якому індивідуальність почуває себе також невід'ємною частиною цієї більшості. На перший план виходить необхідність умови, без якої неможлива реалізація психологічного процесу виявлення відмінності від інших як основи усвідомлення *унікального-особливого*. Логіко-психологічна здатність до цього, своєю чергою, є універсальною передумовою, важливою для всіх видів досвіду, включаючи науковий, в якості т.зв. рушійної сили появи змін у науці й соціології. Отже, у широкому розумінні, враховуючи наукове й соціологічне значення вияву такої спорідненості для формування поняття *унікальності* у мовців, створюється безкінечно потужна перспектива для розвитку людини у плані світосприйняття.

Як відомо, індивідуальній свідомості «притаманна певна вибірковість, що визначається умовами побуту, загальним світоглядом, професійними та віковими інтересами людей» [4, с. 155]. Отже, будь-яка річ, ситуація, явище, особа тощо можуть бути *особливими-унікальними* для однієї людини й водночас зовсім *звичайними* для іншої, внаслідок певних поглядів того, хто оцінює цю річ чи явище. Суспільна практика людей визначає, що потрапляє в поле свідомості, і що випадає з нього. І, безперечно, зацікавленість у комунікативному процесі викликають ті ситуації, які ми оцінюємо як неординарні, незвичайні, відмінні від певного стандарту. Тобто на перший план виходить відношення суб'єкта до об'єкта, при якому виокремлення певного явища, його ознаки відбувається за оцінкою невідповідності *звичайному, загальному*, що викликає звернення більшої уваги на нього через особистісну чуттєву реакцію.

Об'єднуючим фактором для актуалізації поняття *унікальності* виступають все ж таки спільні когнітивно-мовні функції порівняння з існуючим досвідом, що мають пряму зв'язок з процесом оцінювання (вияв спорідненості-відмінності) з подальшим індивідуальним усвідомленим вибором лексичного вираження в рамках мовної пропозиції.

Критеріально-орієнтоване оцінювання дозволяє зробити висновок про досягнення або відсутності у навчаючого з ЗПР визначених знань і умінь, заданих в вимогах до метапредметних результатів освіти, а також розподілити навчаючих за станом їх підготовки на різні групи в відповідності з тим, досягли вони визначеного рівня підготовки або ні.

Стаття підготовлена в рамках державного завдання ВНУ Мінбурна-уки, НІР 2564.14 «Научно-методическе супроводженне апробації ФГОС для дітей с ОВЗ».

Література

1. В мире занимательных фактов / Сост. Б. Земляной, Ю. Чевокина. – Алма-Ата: Казахстан, 1965. – С.269
2. ФГОС НОО обучающихся с ограниченными возможностями здоровья. URL: <http://минобрнауки.рф>. (дата обращения: 14.05.2015)

К.п.н. Сіняговська І.Ю.

Інститут педагогіки НАПН України

УПРАВЛІНСЬКА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Сьогодні Україна переживає період активного становлення громадянського суспільства, що передбачає реформування всіх сфер життя, прийняття важливих управлінських рішень, змін світоглядних уявлень громадян, переформатування національного менталітету. Період суперечливий і складний, пов'язаний із пошуком нових шляхів, засобів здійснення перетворень у багатьох галузях. Можна стверджувати, що система загальної середньої освіти продовжує використовувати та намагається модернізувати структуру, що успадкована від СРСР.

В першу чергу, реформація торкнулася вищої освіти, у липні 2014 року прийнято новий закон України «Про вищу освіту» [1]. На черзі закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» тощо.

Наприкінці 2014 року Міністерством освіти і науки України запропоновано на обговорення Концепцію розвитку освіти України на період 2015-2025 років [2]. У контексті даного документу зазначено, що для забезпечення функціонування освіти як основи сталого розвитку країни, виходу її на рівень найбільш розвинених постіндустріальних країн світу необхідно забезпечити творення нових форм організації освітньої діяльності, насамперед самостійної нав-

чальної діяльності молодого покоління, трансформацію наявних інституцій, організаційних і освітніх практик, технічне пристосування до нових умов існування й діяльності.

Це сприяє творчій участі в цьому процесі всіх учасників освітнього процесу, бо відсутність ефективних стимулів розвитку та реалізації навчання і виховання учнівської молоді – основні фактори, які заважають утіленню інноваційних ідей, задумів та цільових орієнтацій.

Від нас, як від обізнаних громадян з активною життєвою позицією, вимагається реакція та свідома участь у реальних змінах в освіті:

- перехід на 12-річний термін навчання для отримання повної загальної середньої освіти;

- перехід з одного рівня освіти на інший із застосуванням зовнішнього незалежного оцінювання;

- запровадження з 2018 року обов'язкову багаторівневу сертифікацію випускників старшої школи з іноземних мов та комп'ютерних компетенцій;

- пропозиція вчителям старшої школи самостійно визначати місце підвищення кваліфікації та способи її реалізації. Позиція автора – підтримати дані пропозиції. Проте, для їх впровадження необхідно розпочати з головного: рамкового Закону України «Про освіту» і нової редакції Закону України «Про загальну середню освіту». [2]

Суттєвим чинником у здійсненні реформ є активна позиція керівника загальноосвітнього навчального закладу. У межах його компетенції є не тільки правильне донесення до відома педагогічного, батьківського та учнівського колективів цілей, задач, очікуваних результатів майбутніх змін, необхідності більшої самостійності у навчальному процесі, а й забезпечення зворотного зв'язку. Управління є тим важелем, тією рушійною силою, яка націлена на активізацію особистості шляхом створення найкращих умов для прояву і розвитку її інноваційного потенціалу. Для цього керівнику закладу освіти потрібно орієнтуватися у різноманітті сучасних управлінських ідей, вивчати і успішно застосовувати досягнення науки і перспективного педагогічного досвіду, організувати перетворювальну діяльність. Вищевикладені властивості керівника є складовими управлінської компетентності.

У загальному розумінні організація – одна з функцій управління й передбачає налагодження, упорядкування, приведення чогось у систему. «Організація» у педагогічному контексті вживається переважно як внутрішня впорядкованість, як об'єднання людей, що спільно реалізують певну мету.

Організацією самостійної навчальної діяльності учнів старшої школи є процес створення системи всіх елементів організаційно-психологічної структури навчальної діяльності, що забезпечує необхідні зовнішні умови відповідно до індивідуальних особливостей старшокласників задля досягнення головної мети, якою у сучасних умовах організації навчального процесу взагалі є формування ключових компетентностей.

PROBLÉMU VÝZKUMY JAZYKU

К.ф.н. Баланюк С. С.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна

ЛОГІКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОЦІННОГО ПРИКМЕТНИКА *UNIQUE*

В процесі актуалізації слова в мові залучаються різні психологічні, логіко-філософські та інші аспекти мовленнєвого акту, які узгоджуються з лінгвістичними законами функціонування мовної одиниці. Зокрема, верифікуючим фактором можливості відобразити суть поняття *особливого* виступають оцінно-сміслові зв'язки семантичної структури прикметників, значення яких можна детермінувати, певною мірою, через асоціативне уявлення мовців про *особливе, незвичайне, унікальне*.

У цьому плані, безперечно, важливу роль відіграє когнітивна здатність мовця, як суб'єкта пізнання, до чуттєвості (за Кантом). Під час мовної комунікації мовець насамперед чуттєво визначає для себе індивідуально, узагальнюючи попередній досвід, те, що для нього *унікальне, особливе*. Вчені, які розглядали це питання з погляду асоціативної психології Г. Спенсер та Т. Циген [1, с. 463], стверджують, що чотирьом найважливішим факторам, а саме *інтенсивності* відчуття, його *яскравості, силі* супроводжуючого чутильного тону, а інколи й суто випадковому *співставленню уявлень* належить вирішальне значення в боротьбі відчуттів за привертання уваги до предмета та його оцінки. А категорію слів, яка виражає оцінку *особливий*, правомірно можна назвати лексикою зі спеціальним призначенням – передавати зацікавленість певною ознакою через чуттєвість мовця, яка актуалізується у процесі мовлення.

Саме прикметники з посиленою семантикою узагальненої оцінки «особливий-унікальний» часто використовуються для відображення об'єктивної різниці в ступенях сили вираження тої чи іншої ознаки, а також з метою акцентування, вияву експресивності, афективного впливу на адресата тощо. Наприклад:

«He played for an hour, developing his proficiency with the instrument. He was getting into the feel of the harmonica, and playing about as well as ever in his life. This was a unique joy!» [2, р. 250]

Звернення до асоціативного словника АТЕ [3] дає можливість визначити, які прикметники асоціюються носіями англійської мови поряд із такою оцінкою явищ, як *unique*. Найбільш вживаним виявилось *rare*, а також поняття унікальності вербалізують через слова *individual, particular, specific, peculiar, exceptional, special* та ін. Поряд з іншими прикметниками асоціативного списку з подібним

Література

1. Бохач Н. А. Методика обучения фразовым глаголам английского языка на I курсе языкового вуза: дисс. ... канд. пед. наук. Улан-Удэ, 2006. 211 с.
2. Григорьев С. В. Фразовые глаголы. СПб.: Каро, 2003. 272 с.
3. Христорождественская Л. П. Фразовые глаголы в разговорном английском-ском. Минск: ТетраСистемс, 2012. 272 с.
4. Gairns R., Redman S. Idioms and Phrasal Verbs. Intermediate. Oxford: Oxford University Press, 2011. 192 p.
5. McCarthy M., O'Dell F. English Phrasal Verbs in Use. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. 206 p. «Мысль» как модель безумия нач. XX века) // Вестник Томского государственного педагогического университета = Tomsk State Pedagogical University Bulletin. Серия: Гуманитарные науки (филология). Томск, 1999. Вып. 6 (15). С. 27-32.
6. Антошук Л. К. Новый опыт безумия: эксперименты с сознанием (рас-сказ Л. Андреева
7. Антошук Л. К. Феномен толпы в русской прозе 1900-х годов: статья первая. Л. Н. Андреев // Вестник Томского государственного педагогического университета = Tomsk State Pedagogical University Bulletin. Серия: Гуманитарные науки. 2001. Вып. 1 (26). С. 34-40.
8. Антошук Л. К. Юродская провокация в рассказе Л. Н. Андреева «Тьма» // Вестник Томского государственного педагогического университета = Tomsk State Pedagogical University Bulletin. 2004. № 3. С. 78-85.
9. Брюсов В. Я. Собр. соч.: в 7-ми т. М.: Худож. лит., 1973-1975.
10. Иезуитова Л. А. Леонид Андреев и литература Серебряного века: избранные труды. СПб.: ИД «Петрополис», 2010. 738 с.
11. Леонид Андреев: материалы и исследования: сб. М.: ИМЛИ РАН, 2012. Вып. 2 / ред. Р. Д. Дэвис, М. В. Козьменко. 384 с.
12. Максим Горький и Леонид Андреев: неизданная переписка / Институт мировой литературы им. А. М. Горького АН СССР; гл. ред. И. И. Анисимов и др. // Литературное наследство. М.: Наука, 1965. Т. 72. 630 с.
13. Михайловский Н. К. Герои и толпа: Избранные труды по социологии: в 2 т. / отв. ред. В. В. Козловский. 1998.
14. Московкина И. И. Между «PRO» и «CONTRA»: координаты художественного мира Леонида Андреева / Министерство образования и науки Украины; Харьков. нац. ун-т им. В. Н. Каразина. Харьков: Харьков. нац. ун-т им. В. Н. Каразина, 2005. 287 с.
15. Сологуб Ф. К. Собр. соч.: в 6-ти т. М.: Интелвак, 2000. 2004.
16. Тютчев Ф. И. Стихотворения / сост., статья и примеч. В. В. Кожина. М.: Сов. Россия, 1976. 334 с.

Хуторський А.В. дав таке визначення управлінської компетентності керівника: «Це сукупність особистісних якостей керівника, де розкривається зміст даної властивості особистості з позиції сучасної управлінської, педагогічної діяльності керівника освітнього закладу» [3]. Тобто майстерність управління полягає в умінні обирати найбільш ефективні методи управління для даного конкретного моменту часу і обставин, що склалися управлінської діяльності.

Професійна управлінська компетентність у сучасній науці розглядається як сукупність особистісних можливостей посадової особи, її кваліфікаційні знання, досвід, що дають змогу брати участь у виробленні певного кола рішень або самостійно вирішувати певні питання завдяки наявності відповідних знань і навичок. До психологічних особливостей особистості й професійної діяльності, які визначають рівень його управлінської компетентності, зараховують уміння створити ефективну управлінську команду; здатність бачити перспективи розвитку своєї діяльності й самому їх визначати; швидке реагування на зміну ситуації; самостійність і винахідливість у прийнятті управлінських рішень; установку на розвиток організації; творчу активність і здатність до нововведень; рішучість і динамічність у своїх вчинках і думках (В. Бондар, М. Грішина, Л. Даниленко, Г. Єльнікова, В. Пikelьна та ін.).

Російський дослідник А. Новиков включає в структуру управлінської компетентності знання іноземних мов, володіння комп'ютером, екологічні та економічні знання, маркетинг, захист інтелектуальної власності. Він також визначає такі якості особистості, як самостійність дій, творчий підхід до будь-якої справи, готовність постійно оновлювати знання, гнучкість розуму, уміння вести діалог, співпрацювати в колективі [4]. Автор поділяє дану точку зору, але додає, що най-важливішим є наявність високих моральних якостей.

Цікавого висновку дійшла В. Ягоднікова, яка статистично довела достовірність зв'язку успішності навчання з рівнем управлінської компетентності [5].

За таких підходів можна зробити висновок, що професійна управлінська компетентність керівника ЗНЗ є складним структурним утворенням, тобто складною компетентністю, яка розпадається на більш дрібні, специфічні компоненти. З урахуванням сучасних наукових надбань управлінська компетентність керівника ЗНЗ розуміється як інтегральна здібність зрілої особистості будувати свій посту-пальний професійний розвиток з постійним ускладненням завдань і зростанням рівнів досягнень. Це найбільш повно мобілізує внутрішні ресурси керівника щодо їх оптимальної реалізації в конкретних умовах управлінської діяльності.

Управлінська компетентність – знання форм та методів управління школою, висока методологічна культура. Зростання професійної компетентності керівників навчальних закладів можливе лише за умови спільної роботи органів управління освітою, методичної, психологічної служб, керівників закладів освіти. [5] На сучасному етапі розвитку освіти керівники навчальних закладів мають опанувати позицію суб'єкта діяльності, бути активними учасниками реформування освіти. Право

керувати – високе право, і його треба заслужити високим професіоналізмом, належним рівнем культури, чесною і самовідданою працею.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII // Електронний ресурс. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Концепція розвитку освіти України на період 2015-2025 років. // Електронний ресурс. <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>
3. Хуторської А.В. Компетенції в освіті: досвід проектування: збірник наукових праць. / Під ред. А.В. Хуторського. – М.: Науково-всвітнє видання «ІНЭК», 2007. – 327 с.
4. Шалаєва В., Іщенко І. Соціальне замовлення і діалог процесів. Організація роботи керівників навчальних закладів із проблеми формування професійної компетентності // Управління освітою. – 2007. – №18. – С.3-6.
5. Ягоднікова В. В. Формування управлінської компетентності в умовах професійно-креативного середовища ВНЗ // Електронний ресурс http://www.rusnauka.com/28_OINXXI_2010/Pedagogica/72526.doc.htm

Все вищеперечисленні джерела дозволяють викладачеві ставити на заняттях комунікативно-пізнавальні завдання для включення навчальних в спілкування на вивчаєму мові, моделювати ситуації реального спілкування, застосовувати різні режими роботи, залучати студентів в діалогове спілкування, роботу в групі.

Формування навичок і розвиток навичок використання фразових конструкцій потрібно, на наш погляд, здійснювати з допомогою системи вправ, до яких входять:

- вправи на диференціацію і ідентифікацію фразових конструкцій;
- вправи на догадку; вправи на відновлення пропущених конструкцій;
- переклад з російської мови на англійську; імітаційні вправи; підстановочні вправи; репродуктивні вправи; управляема бесіда; презентація;
- переказ прочитаного / прослуханого тексту; висловлювання по запропонованій ситуації з використанням фразових конструкцій (з опорами і без опор). Діючи висновки з викладеного в статті матеріалу, потрібно відзначити, що ефективне оволодіння фразовими конструкціями студентами I-II курсів неязыкового вузу можливо при умові: виявлення складностей засвоєння фразових конструкцій, врахування їх лінгвістичних особливостей і типових помилок навчальних в їх використанні; вибору фразових конструкцій, підлягають засвоєнню, використовуючи як орієнтири сфери, теми і ситуації спілкування, включені в програму даного етапу навчання, т.е. відповідно до тематики УМК; цілеспрямованого формування лексических навичок і навичок оперування ними в мові;
- розробки технології навчання фразовими конструкціями;
- перевірки ефективності цієї технології в навчальному процесі;
- розробки системи вправ для формування і вдосконалення лексических навичок використання фразових конструкцій і розвитку мовних навичок, застосування поряд з традиційними видами навчання фразовими конструкціями аудіо- і відеоматеріалів;
- використання автентичних матеріалів для розвитку навичок розуміння фразових конструкцій в конкретних мовних ситуаціях і формування комунікативної компетенції студентів;
- вибору найбільш часто використовуваних фразових конструкцій і перевірки їх комунікативної цінності для наступної оцінки цілеспрямованості введення цих або інших фразових конструкцій в практику мови.

для общения в англоязычной среде, и недостаточным использованием этих данных в обучении английскому языку и, с другой стороны, поиска путей введения фразовых глаголов в речь студента.

При отборе фразовых глаголов важно основываться на тематическом принципе, так как практические задачи обучения и коммуникативные потребности студентов обычно обусловлены предметами речи, представленными в программе по английскому языку для I-II курсов неязыкового вуза. Хотя считается, что тематический принцип отбора не должен выступать в качестве ведущего из-за трудности привязать фразовые глаголы к той или иной теме, в настоящее время можно найти учебные пособия, в которых фразовые глаголы систематизированы по отдельным темам [2; 3; 4; 5]. Тем не менее, они, как правило, рассчитаны на студентов, которые имеют уровень выше среднего. В этих пособиях подобраны фразовые глаголы, которые имеют высокую частотность употребления как в устной, так и в письменной речи. Кроме этого, в них содержится большое количество упражнений для активизации фразовых глаголов, включены тематические тексты, насыщенные фразовыми глаголами, с соответствующей системой упражнений на их основе.

Еще одним важным источником являются произведения современных английских авторов, которые используют огромное количество фразовых глаголов для придания речи героев особого смысла и выразительности. Такие книги можно использовать для изучения фразовых глаголов. Они дают возможность рассматривать фразовые глаголы в ситуациях, которые отлично вписываются в список тем, рекомендуемых в рабочей программе для I-II курсов. Фразовые глаголы, которые содержатся в художественных текстах, имеют особую коммуникативную ценность. Это позволяет выделить в качестве ведущего критерия отбора фразовых глаголов для целей общения их семантическую ценность. Этот критерий отражает главную идею отбора лексики для развития речи и включает единицы, значение которых больше всего соответствует задачам курса обучения студентов I-II курсов. Фразовые глаголы, подлежащие усвоению в рамках изучаемой тематики, составляют важный компонент содержания обучения, который должен также включать ограниченный объем теоретических знаний о данных лексических единицах. Не менее важными являются лексические навыки и умения оперирования фразовыми глаголами в различных видах речевой деятельности [1].

Эффективными инструментом введения фразовых глаголов в продуктивную речь студентов являются также видеоматериалы, которые представлены на разных языковых сайтах, например, на bbclearningenglish.com. Данный ресурс является очень полезным, так как рассчитан на уровень Pre-Intermediate. Он позволяет преподавателю вести занятия нестандартно, с большим чувством юмора, подкрепляя свои объяснения соответствующим видеоматериалом, и, что немало важно, к видеоматериалу всегда есть упражнения в формате PDF, к которым можно добавить задания на перевод или задания, направленные на развитие навыков употребления фразовых глаголов в речи.

MODERNÍ VYUČOVACÍ METODY

Ахметвалеева А.О., Седова Т.И., Федченко А.А.
Сибирский Федеральный университет, Россия

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАБОТЕ ПЕДАГОГА ПО ФОРМИРОВАНИЮ ПРЕДСТАВЛЕНИЙ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ О ЗДОРОВОМ ОБРАЗЕ ЖИЗНИ

Проблема сохранения здоровья учащихся и привития навыков здорового образа жизни очень актуальна в современном мире. Однако, в связи с социальной ситуацией широкое распространение получили информационные технологии, которые зачастую понесли за собой проблемы, связанные с представлениями младших школьников о здоровом образе жизни.

Так, в ФГОС НОО говорится о том, что учащиеся начальных классов должны выполнять рефераты, осуществлять поиск информации в интернете, уметь работать на уроках с интерактивной доской. Однако, несмотря на высокую эффективность информационных технологий, на необходимость их применения, этот процесс влечет за собой увеличение умственной нагрузки на учеников, ущемляет двигательную активность и негативно сказывается на формировании у школьников представлений о здоровом образе жизни.

Как отмечает Павлова А.А., здоровый образ жизни – это поведение и мышление человека, обеспечивающие ему охрану и укрепление здоровья.

По мнению Наумова К.М. здоровый образ жизни – это гармония тела, а достичь её можно за счет гармонии в жизни. Она складывается из баланса трудовой активности и отдыха, правильного питания, физической активности, ухода от вредных привычек, соблюдения личной гигиены, закалывания, хороших отношений с близкими, радости жизни.

При организации работы по формированию представлений о здоровом образе жизни младших школьников нам важно обратить внимание на такие характеристики: эмоциональность, слабость произвольного внимания, развитие коллективистских отношений, общая недостаточность воли, усиливается роль и удельный вес словесно-логического, смыслового запоминания и развивается возможность сознательно управлять своей памятью и регулировать её проявления.

Проблема, возникшая в ходе нашего исследования, на наш взгляд, достаточно серьезная: как, используя возможности информационных технологий, формировать у младших школьников представления о здоровом образе жизни.

Мы согласны с Бондаренко С.В., который считает, что информационные технологии – это множество взаимосвязанных научных и технических областей

знания, которые изучают и применяют на практике методы создания, обработки, хранения, защиты и передачи информации с помощью вычислительной техники.

Мы считаем, что возможно использовать информационные технологии для формирования представлений младших школьников о здоровом образе жизни, например, осуществляя тщательный отбор содержания предлагаемых ребятам компьютерных игр, например, мы рекомендуем игры, в которых необходимо проявить заботу, сопровождать режим дня персонажа, следить за правильностью его питания. Это игры: «Детский повар», «Моя лошадка», «Уход за малышами: Аллергия малышки Эльзы», где главной задачей является: оказание лечения де-вочке, у которой появилась аллергия.

Таким образом, мы пришли к выводу, что для формирования представлений младших школьников о здоровом образе жизни вполне реально использовать информационные технологии, так как актуальный и эффективный способ представления школьникам информации о здоровом образе жизни.

**Professor Suleimenova Saule
Doctor PhD Askarova Aliya**

al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan

GUIDELINES FOR CONDUCTING SEMINARS, WORKSHOPS DISCIPLINES OF CIVIL LAW CYCLE

Theoretical seminars can be different in nature, depending on the specific goals set by the teacher at this stage of education. There are three main types of theoretical seminars.

a) The theoretical seminar – cognitive. It is designed to help students to understand the basic fundamental categories of the subject («unit»). This form of the seminar can be used at the beginning of the study subjects («unit») as a way of initial familiar-ization with the major categories, which will have to deal with. This can be used dif-ferent ways of organizing such a seminar, in particular the general reference to all the students to explore the definition of the concept or design (categories); may order one or more students to prepare a short report on a particular issue and its subsequent dis-cussion; You can give the task a student or a few students to study certain articles in journals covering this or that category of civil rights, and others. It is also possible the combination of certain methods at the discretion of the teacher.

b) The theoretical seminar – debate. The workshop of this type is best done when the topic has been studied, or a significant part of certain big and fairly debatable issue. It can be carried out in a «round table» where everyone expresses their position, fol-lowed by summarizing. In this case, along with methods of preparation, specified in

как единые структуры. Число таких структур неуклонно растет вместе с частотой их использования.

Об этом свидетельствует все расширяющаяся сфера их употребления: это и учебные пособия, и художественная литература, и средства массовой информации. Фразовые глаголы используются не только в разговорном английском языке, но и в газетной лексике, в юридическом и экономическом дискурсе. Вероятно, причи-ной этому послужило то, что часть фразовых глаголов со временем изменили свое первоначальное значение и перешли из одного стилистического ряда в другой, по-лучили новый смысл или развили семантику уже созданных единиц языка.

Многие преподаватели, имеющие опыт обучения за рубежом, отмечают насыщенность речи современного носителя языка фразовыми глаголами. Их использование придает языку естественность. По статистике речь носителя языка на 40% состоит из фразовых глаголов, которые он осваивает естественным обра-зом наряду с другими языковыми структурами, в то время как в речи изучающего английский язык фразовые глаголы практически отсутствуют. Многие языко-веды считают, что достижение уровня коммуникативной компетенции, прибли-жающегося к уровню образованного носителя языка, невозможно без овладения идиоматикой речи. Прочные основы овладения идиоматичной речью должны за-кладываться уже на первом курсе вуза, поскольку именно этот этап является пе-реходным к профессиональному обучению языку [1].

Опыт преподавания английского языка на I-II курсах неязыкового вуза показы-вает, что наибольшие трудности для студентов на этом этапе представляют единицы, которые имеют специфические структурные и семантические свойства. К таким еди-ницам относятся и фразовые глаголы, в переводе и употреблении которых делается большое количество ошибок. Это объясняется тем, что значение фразовых глаголов часто не складывается из значений составляющих их частей.

В методике обучения иностранным языкам проблема обучения фразовым глаголам английского языка разработана недостаточно. Если обратиться к оте-чественным и зарубежным учебникам английского языка для I-II курсов неязы-ковых факультетов, то можно обнаружить, что в них предлагается большое ко-личество фразовых глаголов, которые подлежат активному усвоению, однако в большинстве случаев отсутствуют комментарии относительно особенностей данных единиц, мало специальных упражнений, направленных на снятие труд-ностей их понимания и употребления, обусловленных их спецификой. Отсут-ствует система упражнений, которая способствовала бы эффективному овладе-нию ими. Фразовые глаголы не систематизированы по предлагаемому в учебни-ках темам. В результате, как показывает опыт, студентам практически не удается овладеть этим важным слоем английской лексики, что приводит к сухости и не-выразительности их речи, даже при наличии большого запаса слов и хорошего владения грамматикой. Исходя из сказанного, можно сделать вывод о необходи-мости, с одной стороны, устранения противоречия между накопленными в линг-вистике данными о фразовых глаголах, обладающих социальной значимостью

FILOLOGICKÉ VĚDY

METODIKA VYUČOVÁNÍ JAZYKU A LITERATURY

Жумаканова Л.Т., Каскатаева Ж.А., Омарова Г.Н.

преподаватели Карагандинского государственного университета

имени Е.А.Букетова, Казахстан, Караганда

К ВОПРОСУ ОБ ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКИМ ФРАЗОВЫМ ГЛАГОЛАМ СТУДЕНТОВ I-II КУРСОВ НЕЯЗЫКОВЫХ ВУЗОВ

В статье рассматривается проблема целесообразности введения фразовых глаголов в процесс обучения английскому языку студентов I-II курсов неязыковых вузов. Показана роль фразовых глаголов в развитии умений и навыков устной и письменной речи. Особое внимание уделено источникам, используемым в обучении фразовым глаголам, которые являются важным стилистическим пластом английской лексики.

Ключевые слова и фразы: фразовые глаголы; обучение английскому языку в неязыковом вузе; тематический принцип отбора; формирование навыков употребления фразовых глаголов.

The author considers the problem of the appropriateness of phrasal verbs introduction in the process of the English language teaching for I-II courses students from higher education establishment, shows the role of phrasal verbs in the development of oral and writing speech abilities and skills, and pays particular attention to the sources used in teaching phrasal verbs, which are an important stylistic group of the English vocabulary.

Key words and phrases: phrasal verbs; teaching the English language in nonlinguistic higher education establishment; themed selection principle; formation of skills of using phrasal verbs.

Фразовые глаголы довольно долгое время привлекают внимание преподавателей английского языка, поскольку овладение ими учащимися – одна из труднейших задач. Фразовые глаголы – это не только атрибут разговорной речи носителей языка, они встречаются и в художественной литературе. Занимая важное место в лексике современного английского языка, фразовые глаголы обладают большим разнообразием, им свойственна сжатость и выразительность.

Фразовые глаголы в нашем понимании представляют собой результат словообразования особого способа, который заключается в прибавлении к базовому глаголу послелога, который, в свою очередь, придает глаголу новое лексическое значение. Образовавшиеся фразовые глаголы в дальнейшем рассматриваются

clause. «A», you can use some elements of the «business game», in particular to break the students into groups, each of which must defend a certain position with the necessary evidence. There are also a group of «experts» who should analyze performance and make a conclusion about what the best position to take into account. The role of the teacher is more, especially during the preparation of the workshop, where it is necessary to determine the range of controversial issues, according to choose the books, give students specific tasks (groups of students), and so on. N. At the end the teacher must take stock and, mainly, to assess the work done. Students work independently prepare to dispute. Particular attention should be paid to the fact that students in the period of debate referred not only to the read literature, but also on jurisprudence. Pay attention to the correctness of the speakers, to inculcate in them skills when discussing intelligence, respect for other points of view.

c) Theoretical Seminar – final. It is possible to conduct the study at the end of topics summarizing. The organization of this workshop will be available as a conference or in a different form. The purpose of the workshop – better identify the students' knowledge and evaluate them. When summing up the study of the apple, «the student shows good knowledge, this assessment may be considered during the boundary control. It is necessary to advance this aim the students to be some incentive for their independent work.

Select the type of theoretical seminar on a specific topic – the case of the teacher. It depends on the topic and the nature of the group. Do not think that for each topic should be carried out all three kinds of theoretical seminar. It's impossible. It should choose what is more important for the topic and for the group. It is necessary to find the right combination of theoretical seminar with other forms of conducting seminars and workshops.

In preparation for the theoretical seminar, the teacher should keep in mind that the main purpose of theoretical seminars – improving students' independent work. This can be achieved not common and uncertain task group, and if possible a precise and specific task to each student or group of students, the implementation of which is easily verified. At the same time it would be wrong to give jobs only performing students.

It seems that the active participation of students in the theoretical seminar will enable the teacher to orient the student to work independently, and can be, and a thesis. In other words, the head of the workshop is to look at the task given by the students on the theoretical seminar promising, with the possibility of their use in independent work.

Independent work – kind of personal activity of the student, based on their own cognitive resources. The aim of independent work of students is learning how to work with the scientific literature and practical materials necessary for an in-depth study of a particular discipline civil law cycle and sustainable development of their ability to independently (without a teacher) study and presentation of the information received. In this regard, the main tasks of independent work of students of law are:

Firstly, the study continued right at home program proposed teacher; secondly, instilling students interest in the legal literature, jurisprudence, law-making

process. The study and the presentation of the information obtained as a result of the study, scientific literature and practical materials, involves the development of students as the oral speech skills and abilities in a clear written statement of the material. The main forms of independent work of students are:

1. The study of theoretical material in extracurricular environment in preparation for the classroom training (seminars and workshops), the exam, when writing separate and dissertations.

2. Preparation of essays on specific themes of the program of the relevant discipline. The purpose of writing essays is to impart skills to students independent work on literary and legal sources, published jurisprudence in order based on their analysis and generalization of students can draw their own conclusions of theoretical and practical nature, justifying them accordingly. Themes of abstracts selected student plans seminars and workshops. Requirements for registration of abstracts contained in the educational complex.

In contrast to the theoretical seminars, during which the student acquires, in particular, express their skills and presentation opinions of other authors orally, writing essays give him better skills to do the same, but in writing, legally competent language and in good style.

Abstracts, which should carry out the students should be scientific and problem-atic nature. In writing this essay the student must study and summarize the published opinions on a specific, controversial in theory, the issue (problem) for the study of the topic, to speak on the issue (problem) own point of view it with an appropriate justification. When writing student scientific abstracts problem they tend to be advised by a teacher and literature to be studied.

3. Writing examinations to determine the degree of assimilation of the material being studied. Examination is given on the subject has been studied. The control work is carried out and shall be a teacher.

Independent work of students should be organized taking into account the time the study of a topic on the curriculum. Jobs student in classroom and during extracurricular conditions on the issue should be the same as much as possible. Independent work specified in paragraphs 2-3 can be made specific student or all students, at the discretion of the teacher with the practical necessity and complexity of the material. It should be noted that the standards set the maximum amount of student workload, including all kinds of his classroom and extracurricular (self) training activities. In this regard, the teacher should provide the student with sufficient time to perform some additional tasks, possibly with the release of the student prepare for the challenges and the issues put on the seminars and workshops.

The main form of control over the independent work of students are seminars and the exam at the end of the study course.

In summing up the independent work of the teacher should focus on the analysis and evaluation of the best works, the analysis of deficiencies. At the suggestion of a teacher student can explain the content of his written work done in seminars.

-Балалар, қауіпсіздік ережесін есте сақтайық, ұмытпайық.

4. «Сымкәптеу тәсілі». Машықтану жұмысы.

А) –Оқушыларды топқа бөлемін.

Ә) Машықтану жұмысы. Мақсатын

айтамын. Б) «Сымкәптеу» тәсіліне кірісу.

-Сымкәптеу өнерінің 2 түрі бар.:

- сымды әшекейлеп жеке өңдеу.

- сымды арнаулы бұйымға білезік, алқа дөнеркөрлеу арқылы өңдеу.

- Жуандығы 0,2 мм-ден 2 мм-ге жуық мельхиор сымы сымкәптеу өнерінде қолданылады. Сымды күйдіру керек. Жарық орында сымды күйдіруге болмайды. Өйткені балқып кетуі мүмкін. Сондықтан қараңғы. Орынның мәнісі бар. Сымды бұрап, өрнектейді.

Қорытындылау.

-Балалар, сендер «Сымкәптеу» тәсілін жақсы меңгеріпсіңдер, жарайсыңдар. Бірақ, Жалғас қателесті, ол мына тетігін дұрыс өрнектемеді, – деп ескерту айта отырып, бағалау.

IV. Сабақты бекіту.

1. Сұрақ – жауап.

- Металл өңдеу дегеніміз не?

- Металл қандай болады?

- «Сымкәптеу» тәсілі дегеніміз не?

- Сымкәптеуде қандай сымды пайдаланамыз?

2. Көрнекілікті пайдаланып, сабақты бекітіп, жинақтап, қорытындылау.

Y. Бағалау. Үйге тапсырма беру.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасы «Жаңа тұрпатты педагогінің үздіксіз педагогикалық білімі тұжырымдамасы. Астана қазақстанская правда.

2. Мұғалімдерге арналған оқу-әдістемелік құрал

Қорытындылау.

Ү. Бағалау. Үйге тапсырма.

Сабақтың барысы:

I. Ұйымдастыру кезеңі. II.

Үй тапсырмасын сұрау.

1. Сұрақ – жауап. -

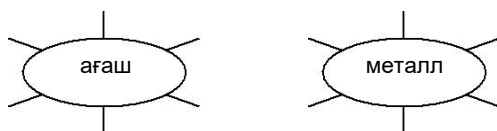
Технология дегеніміз не? -

Технология нені зерттейді?

-Технология пәнін қалай үйрендіңдер? -

Ағаштан қандай бұйымдар жасауға болады?

2. Топтастыру.

Қорытындылау.

-Иә, балалар, адам өміріне, тұрмысына ең қажетті нәрсе – ағаш пен металл.

III. Пысықтау – жинақтау сабағы.

I. Мұғалімнің кіріспе сөзі.

-Түсті металл сымдардан жасалған әшекейлерді «Сымкәптеу» дейді. Бұл сөз ежелден қолданылып келе жатқан сөз, «сымды бұрау, өрнекті, дәнекерлеу» деген мағынаны білдіреді.

Ал, француз тілінде ол «филигран» деген атпен таралған. Ежелгі зергерлік сымкәптеу өнеріне алтын, күміс, қола мен мыс сымдарды қолданған.

2. Қарама-қайшы элемент.

Домбыра	Қалақ-күрек
1. ағаштан жасалады.	1. темірден, қаңылтырдан жасалады.
2. сынуға бейім.	2. тез сына қоймайды.
3. күй аспабы.	3. қол еңбегі, құрал-сайман.

Қорытындылау.

- Сонымен, оқушылар, мына кестеден байқағандай, домбыра мен қалақ-күректі салыстырмалы түрде, өзіне тән ерекше қасиеттерін байқадыңдар.

3. «Ережені білесің бе?» Ойын.

Шарты: тақтадағы көрнекі құралдан технология пәніне тән және қауіпсіздік ережесін атап беру керек.

-Ойынды ойнатып, 3 минут сергіту сәтін жасау керек. Қорытындылау.

К.і.н., доц. Капінус О.Л., ст. викл. Топча Н.І., ст. викл. Томенко М.Г.

Одеський національний політехнічний університет

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ ДЛЯ НАВЧАННЯ ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВНЗ

Сучасне навчальне середовище називають комп'ютерно-орієнтованим, тому що це поняття «охоплює будь-які аспекти використання комп'ютера в навчанні» [1]. Дослідники зазначають, що «на сьогоднішній день основними напрямками за-стосування комп'ютерної техніки на заняттях з іноземних мов є використання му-льтимедійних можливостей комп'ютерних класів й освітніх ресурсів Інтернету» [2]. Впровадження інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) у навчальний про-цес забезпечує його індивідуалізацію та диференціацію, підвищує мотивацію сту-дентів, сприяє формуванню належного рівня іншомовної комунікативної компете-нції, яка включає мовну (фонетичну, лексичну, граматичну), мовленнєву (читання, говоріння, аудіювання, письмо) і соціокультурну компетенції.

При вивченні англійської мови важливим є засвоєння граматичної компоне-нти. Формування граматичної компетенції передбачає декілька етапів (вве-дення, тренування, практику і контроль), отже застосування ІКТ на заняттях з англійської мови має різне дидактичне призначення. Відповідно до потреб конк-ретного типу уроку, ІКТ виконують функції джерела нової навчальної інформа-ції, виступають засобом перевірки знань студентів, ілюструють новий і вже відо-мий матеріал і т.і.

Навчальні комп'ютерні програми (НКП) є одним з аспектів застосування ІКТ в формуванні граматичної компетенції. Дослідники відносять до НКП про-грамно-методичні комплекси, електронні навчальні курси та електронні посіб-ники, електронні атласи, бази знань та енциклопедії, навчальні програмні ком-плекси та ін., які об'єднує те, що всі вони є засобами безпосереднього викорис-тання у навчальному процесі[3].

В залежності від виду навчальної роботи, індивідуальних особливостей студентів та етапу навчання граматики доцільно користуватися доступними в Ін-тернеті НКП (<http://www.native-english.ru/programs>, <http://frenchenglish.ru/19-english-soft.html> та ін.).

Використання відеосюжетів є раціональним для презентації граматичної структури на етапі введення. Багатий матеріал для проведення зазначених презе-нтацій містить курс <http://bbc.co.uk/worldservice/learningenglish>. Відеосюжети компактні, кожний тривалістю 6 хвилин, що є зручним для роботи з відеорядом. При необхідності можна завантажити відео- і текстовий матеріал на комп'ютер для використання без підключення до Інтернету.

Розроблена на основі відомої однойменної серії підручників, програма REWARD InterN@tive має чотири рівня (Elementary, Pre-Intermediate, Intermediate, Upper-Intermediate), які забезпечують дію принципу поступового наростання складності завдань. Чітка та доцільна структура курсу дозволяє застосовувати його матеріали на будь-якому з етапів навчання граматики як на заняттях з англійської мови, так і для позааудиторної роботи. Виконання різноманітних завдань (з використанням аудіо та відеоматеріалів) і вправ інтерактивного характеру сприяє формуванню та вдосконаленню граматичних навичок.

Longman Grammar Express пропонує навчання граматики для початкового і середнього рівнів, що є актуальним для немовних ВНЗ. Виконуючи завдання, студенти здійснюють всі види мовленнєвої діяльності: читання, говоріння, аудіювання, письмо. Особливістю курсу є анімаційний граматичний довідник.

Програма Exerciser подає різні типи граматичних вправ (зміна форми ре-чень, пошук і виправлення помилок, вибір із запропонованих варіантів, заповнення пропусків, пошук відповідностей) та забезпечує їх перевірку.

Для вивчення граматики англійської мови під час самостійної роботи студентів пропонуються також НКП, які розроблено для різних пристроїв (iPod, iPhone, iPad) Cambridge University Press (<http://store.apple.com/uk>). Вони включають IELTS 7 Trainer; English Grammar in Use. Tests; English Grammar in Use. Activities; Essential Grammar in Use та ін.

Використання зазначених комп'ютерних програм є ефективним на таких етапах навчання граматики, як введення, тренування і практика

Для перевірки рівня сформованості граматичної компетенції (етап контролю) доцільним стає залучення до навчального процесу електронної системи тестування «Колоквиум». Велика кількість режимів тестування (вибір кількості та видів запитань із загальної бази, обмеження за часом, вибір кількості варіантів відповідей, порядок виведення запитань та варіантів відповідей і т.і.) та вибір шкали оцінювання дає можливість підібрати оптимальні параметри для кожного конкретного випадку залежно від вимог викладача та призначення тесту. Контроль процесу тестування в реальному часі і аналіз навчальних досягнень студентів за певний період є додатковими перевагами цієї системи.

Отже, наведені приклади свідчать про широкі можливості використання комп'ютерних програм для навчання граматики англійської мови у ВНЗ. Впровадження у навчальний процес НКП, застосування електронних систем тестування сприяє поглибленню теоретичної бази знань, посиленню прикладної спрямованості навчання, розкриттю творчого потенціалу студентів та викладачів.

Література 1. Шишкіна М.П. Тенденції розвитку та використання інформаційних техноло-

гій у контексті формування освітнього середовища [Електронний ресурс] / М. П. Шишкіна // Інформаційні технології і засоби навчання. – Вип. 1. – 2006. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em1/emg.html>. – Загол. з екрану.

А) **Білімділік:** Оқушылардың металл өңдеу тәсілдерін қалай меңгергендігін байқау. Сымкәптеу технологиясын тереңірек меңгерту. Алған білімдерін жетілдіру.

Ә) **Дамыту:** Өз бетінше шығармашылық ізденіспен жұмыс істей білуге баулу. Сана-сезім, ой-өрісіне әсер ету арқылы металл өңдеу тәсілдеріне дағдыландыру.

Б) **Тәрбиелік:** Адамгершілікке, ұйымшыл-дыққа, шығармашылық жұмысқа, еңбекке, достық қарым-қатынасқа тәрбиелеу.

Сабақтың типі: Пысықтау-жинақтау сабағы.

Сабақтың түрі: Аралас

сабақ. **Сабақтың әдісі:**

1.сұрақ – жауап. 2.көрнекілік.

3.жаттығу.

4.топтастыру.

5.қарама-қайшы элемент.

6.салыстыру.

7.дидактикалық ойын.

Сабақтың көрнекілігі: 1.кескілер.

2.станоктар .

4.талқылау

картасы. 5.оқулық.

Болжамдап отырған нәтиже:

Оқушылар металл өңдеу тәсілдері туралы түсінік алады. Сымкәптеу тәсілін үйренеді, жетік меңгереді. Сымкәптеу технологиясына дағдыланады. Еңбекке бейімбейім, ой-өрісі дамыған тұлға қалыптасады.

Сабақтың жоспары:

I. Ұйымдастыру кезеңі. II.

Үй тапсырмасын сұрау.

1.Сұрақ – жауап.

2.Топтастыру.

Қорытындылау.

III.Пысықтау – жинақтау сабағы.

1.Мұғалімнің кіріспе сөзі.

2.Қарама-қайшы

элемент. Қорытындылау.

3.»Ережені білесің бе?»

ойын. Қорытындылау.

4.»Сымкәптеу тәсілі». Машықтану

жұмысы. Қорытындылау.

IV. Сабақты бекіту.

1.Сұрақ-жауап.

2.Көрнекілік.

Технология- болашақ кілті.

Осыған орай әрбір мұғалім барлық жаңалықтар мен әдістерден хабардар болып, оқыту түрлерін, әдіс-тәсілдері мен құралдарын жетілдіріп, оларды тиімді қолдану жолдарын іздестіріп, өз кәсібін шығармашылықпен дамытып отыру қажеттілігі заман талабынан өз-өзінен туындап отыр.

Білім беруді ұйымдастырудың дүниежүзілік тәжірибиесінде көптеген оқыту технологиялары жүзеге асырылуда. Ондағы мақсат-оқушының танымдық қабілеттерін, яғни өзінше ойлау қабілетін арттыру, елестету мен есте сақтауын, дағдысые білім сапасының дамуын қамтамасыз ету.

Жалпы білім беруде баланың білімін , білігі мен дағдысын емес, оның тұлғасын, білім алу арқылы дамуын бірінші қойып отыр..

Баланы жеке тұлға ретінде қалыптастыра отырып, үнемі ізденіс пен білім мазмұнын өмір талабына сай жаңарту, оқытудың тиімді әдіс-тәсілдері жасалуда.

«Жаңалықтану» яғни «инновация» деген ұғым педагогикадағы жаңа бағыт.

Білім беруді ізгілендіріп, түрлендіруде технологиялардың маңызы зор. Білім берудегі жаңа технология Америка Құрама Штаттарында 1940ж.

пайда болды.

«Технология» – бұл қандай да болсын істегі «шеберліктің» жиынтығы.

Технологияның маңызына тоқталатын болсақ, жаңа оқу заңының талаптарын толық қанағаттандырады.

1. Барлық тақырыпты меңгерту, жоқ дегенде, міндетті деңгейді білдірту.

2. Оқушылардың жоғарғы деңгейде меңгеруі, олардың даму қағидасын қамтамасыз етеді.

3. Білімнің теориялық, жариялық, әділдік қағидалары сақталады.

Ғалымдардың пікірінше, «Технология-дидактикалық жүйенің процессуалды бөлігі» екендігін айқындай білдік.

Технология пәні арқылы ер балалар ағаш пен металдан түйін түюдің алғашқы қадамын жасаса, қыз балалар ұлттық киім тігу мен тағам әзірлеудің қыр-сырын меңгере бастады.

Сонымен, қорыта келе, айтарымыз, Технология пәні – бала үшін маңызды пән. Алайда еңбек пәнін қызықты етіп өту баланы баурап алу – ұстаздың ең бірінші мақсаты. Технология пәнінің мұғалімі педагогикалық іскерліктері мен дағдылары тарихи тереңде жатқан өнерді салыстырмалы түрде қарастырудың мақсаты оның дамуын ынталандыру. Сонымен технология пәнінің мұғалімі өнер пәнін оқыту үрдісінде дайындаудың педагогикалық дайындығы, сабақты ұйымдастырудың тәжірибиесін кешенді түрде, бірізділікпен меңгеруді қажет еткен мақсат бағдарлы іс-әрекет болуы тиіс.

Енді сіздерге бір сабақ үлгісін ұсынамын.

Сабақтың тақырыбы:

Металл өңдеу тәсілдері. Сымкәптеу.

Сабақтың мақсаты:

2. Кудін А. П. Мережеві технології навчання мов [Електронний ресурс] / А. П. Кудін, Т. М. Кудіна, В. В. Зінюк // Інформаційні технології і засоби навчання. – № 3 (29). – 2012. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/2012_3/676-2089-2-RV.pdf . – Загол. з екрану.

3. Савченко З. В. Застосування мультимедійних засобів на уроках біології в загальноосвітніх навчальних закладах [Електронний ресурс] / З. В. Савченко // Інформаційні технології і засоби навчання. – Вип. 3 (4). – 2007. – Режим доступу: <http://www.ime.edu.ua.net/em4/emg.html>. – Загол. з екрану.

4. Основы новых інформаційних технологій навчання: Посібник для вчителів / Авт. кол.; За ред. Ю.І. Машбиця / Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – К.: ІЗМН, 1997. – 264 с.

Черепанова Ю.Ю.

Харьковский национальный университет радиозлектроники

ПРОВЕДЕНИЕ ПРАКТИЧЕСКИХ ЗАНЯТИЙ ПО ПРОГРАММИРОВАНИЮ

Практические занятия в высшей школе – призваны углубить, расширить и закрепить знания студентов, формировать умения и навыки. Основная цель практических занятий по программированию – научить студентов писать программы. Рассмотрим формы проведения таких занятий на примере дисциплины «Основы программирования», преподаваемой на первом курсе. Студенты на первом курсе обычно разного уровня подготовки, дисциплина предполагает получение основных алгоритмических навыков и изучение одного языка программирования.

Не всегда практические занятия могут быть проведены в компьютерных классах. Но даже проведение всех занятий в классах с компьютерами иногда не достигает цели. Во-первых, группы достаточно большие, не всем студентам могут быть предоставлены отдельные компьютерные места. Во-вторых, не все студенты могут сразу только по лекционному материалу разобраться и написать программу, им не хватает алгоритмичности мышления. Именно умению составить алгоритм и написать программу они должны научиться на практических и лабораторных занятиях по программированию.

Наиболее эффективной представляется форма проведения практических занятий, при которой преподаватель дает задачу, но решает ее у доски не сам, а приглашает студента. Студент может быть приглашен как по собственному желанию, так и выбран преподавателем среди тех студентов, знания которых стоит проконтролировать. В процессе решения сначала следует попросить студента озвучить его план

решения задачи, общие идеи, основные алгоритмические конструкции. Если студент затрудняется, преподавателю целесообразно не самому пытаться натолкнуть на решение, а попросить помощи у группы в обдумывании алгоритма. При этом в обсуждение вовлекается больше студентов и виден процент усвоивших и не усвоивших тему занятия. После обсуждения плана решения часть группы обычно решает задачу самостоятельно (на компьютерах или в конспектах), а более слабые студенты отслеживают решение на доске, продолжая вести конспект. При этом желательно проговаривать основные моменты во время написания программы и побуждать задавать вопросы по непонятным конструкциям. Если студент у доски затрудняется во время написания программы, ему помогают другие студенты и, при необходимости, преподаватель. После написания программы следует оценить полученное решение с точки зрения эффективности, быстродействия программы, длины кода и при необходимости указать группе пути улучшения кода программы. Опять же желательно, чтобы оценку качества программы сначала провели студенты, а только потом преподаватель. Оценка за решение обычно не ставится, для этого есть контрольные мероприятия.

После разбора задачи у доски желательно дать сходную задачу для самостоятельного решения (если позволяет время – то сразу на практическом занятии и лучше за компьютером, или как домашнее задание, если количество часов для практических занятий невелико).

Плюсы такой формы проведения практических занятий по программированию:

- преподаватель видит, какие теоретические аспекты надо повторить, и теория более тесно связывается с практикой.

- более слабый студент не боится выйти к доске, и не боится спросить с места, обнаружить свою неосведомленность в теме, поскольку практика предназначена для того, чтобы научить решать, а не для того, чтобы получить отметку.

- более сильные студенты могут проявить себя как в самостоятельном решении задачи, так и в помощи формирования решения на доске или оценивании готовой программы.

Следует предлагать для решения такие задания, чтобы их сложность возрастала как на одном занятии, так и от занятия к занятию. В то же время, не следует предлагать задачи, код программы которых будет очень большим. Желательно, чтобы записанная программа поместилась на одной доске. Большие задачи лучше разбить на несколько отдельных, предложив написать несколько функций. Более объемные решения следует оставлять для лабораторных работ, где у студента больше времени для самостоятельного решения.

При наличии достаточно большого количества практик по дисциплине часть из них можно выделить для проведения занятий в игровой форме. Для такого занятия выбираются один или два студента, которые будут играть роль преподавателя. Тема такого занятия озвучивается заранее, чтобы студент мог повторить теоретический материал, подготовить и прорешать задачи. Обычно в роли преподавателей хотят попробовать себя самые сильные студенты. Общая схема

Далибаев Б.Т.

Жамбыл атындағы №5 мектеп – гимназия, Тараз қ.

ТЕХНОЛОГИЯ ПӘНІНДЕ ЖАҢАША ОҚЫТУДЫҢ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІ

Елбасы Н. Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауында: «Негізгі мақсатымыз – Қазақстанның әлемнің елу дамыған елдерінің қатарына енуі» делінген. Сол себепті, әр оқушыға оның қабілеттеріне сәйкес келетін білім беру өрісі қажет.

Технология пәнін оқытуда – еңбек етудің алғышарттарын үйрену арқылы оқушыны жек тұлға ретінде тәрбиелеу мақсаты көзделеді. Осы мақсатты жүзеге асыру барысында, оқушыларға берілетін тәлім-тәрбие үрдісін жетілдіру, жұмыс мәдениетін, адамдар арасындағы адамгершілік қарым – қатынастарды жаңарту, еңбек біліктілігін қалыптастыру арқылы еңбекке өнімділігін арттыруға ынталандыру міндеттерін мұғалімге жіктейді. Жас ұрпақты қоғамдық өмірге, отбасындағы қызметке, кәсіпке даярлау, үнемі өзгеріп отыратын әлемде өмір сүретіні туралы түсінікті қалыптастыруды міндеттейді.

Білім беру саласы қызметкерлерінің алдында қойылып отырған басты міндеттердің бірі – оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды меңгерту.

Оқу құралында қазіргі заманғы жаңа педагогикалық технологиялардың түрлері, мақсаттары, міндеттері жан-жақты ашылып, оқу-тәрбие үрдісінде оқытудың инновациялық әдіс-тәсілдерін пайдаланудың жолдары көрсетіледі. Сондай-ақ оқу құралында оқу-тәрбие үрдісін оқушылардың жеке басының дербес және дара ерекшеліктерін ескере отырып, олардың танымдық шығармашылық қабілеттерін арттыру мақсатында ұйымдастырудың жолдары айқындалады.

Қай мемлекеттің де тірегі – білімді жас ұрпақ. Жас ұрпаққа жаңа талап, жаңа көзқараспен қарау – ұстаздың міндеті. Мектеп ұстаздары оқушыларға лайық әдістемелік нұсқауларды білім деңгейіне сай іріктеп жүйелеуде.

Қазақстан тарихында алғаш рет «Технология» оқулықтары шығарыла бастады «Технология» ежелгі гректің «techno» өнер, шебер, білгір және «logos» – ілім, ғылым деген сөздерінен шыққан. Сонымен, технология – шеберлік, өнерлілік, білгірлік туралы ғылыми ұғым. Технологияның түрлері көп. Адам баласының іс-әрекетіне қажет технологиялар сан алуан.

Оқушыларға оқытылатын «Технология» пәнінің бастауы – «Еңбекке баулу». Технология пәнінің оқушылар үшін маңызы зор бұл пән арқылы еңбек сүйгіш, шебер, зергер, ұста болып қалыптасады, әртүрлі бұйым жасаудың ең жетік әдіс-тәсілдерін меңгереді. Сарамандық жұмысқа дағдыланады. Өндірістің дамуына бірге ілеседі.

стовуються носії комп'ютерної інформації. Істотним є і спрощення ведення студентами конспектів, оскільки вся навчально-методична інформація надається їм в електронній формі. Програмне забезпечення дозволяє майбутнім економістам активно виконувати індивідуальні завдання, а викладачеві, разом з можливістю контролю і управління, надаються засоби протоколювання дій студентів для подальшого сумісного аналізу і коментування наявних упущень у виконаних завданнях. Створення динамічних, рухомих презентацій формує у студентів уяву про діяльнісне середовище для ілюстрації навчального матеріалу. На етапі тренування та практики зазначене середовище є опосередкованим полем для апробації можливостей студентів. Діяльнісне середовище організовує майбутніх викладачів до застосування того чи іншого явища у вирішенні практичних питань.

Кафедрою економіки впроваджуються у навчальний процес практичні заняття з розробленими пакетами програмо-педагогічних засобів, які орієнтовані на комп'ютерну підтримку і, особливо актуально на сьогоднішній день, – інтерактивні форуми, які створюються викладачами на власних сайтах. Веб-форуми створюють передумови для проведення колективного дистанційного навчання.

Використання різних освітніх порталів дає можливість здійснити діагностику навчальних досягнень студентів у вигляді тренінгів та тестування в режимі он-лайн на освітніх порталах та проведенні різнобічного тестування на основі власноруч розроблених тестових оболонок з цілого комплексу дисциплін економічного профілю.

Таким чином, використання інтерактивних технологій істотно впливає на ступінь сформованості у студентів високої внутрішньої та зовнішньої мотивації, активності у інформаційно-пізнавальній операційно-діяльній, креативно-рефлексивній, оціночній діяльності, що виявляється у самовизначеності та самореалізації особистості майбутніх економістів.

Література:

1. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: Монографія / С.О. Сисоєва, А.М. Алексюк, П.М. Воловик, О.І. Кульчицька, Л.Є. Сігаєва, Я.В. Цехмістер та ін.; за ред. С.О. Сисоєвої. – К.: Наук, світ, 2001.-319 с

2. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод, пос. – К.: Вид-во А.С.К., 2003.-192 с

проведення заняття остається неизменною. Студент в ролі преподавателя предлагает задачу для написания программы, приглашает желающих решить ее, контролирует процесс решения, при необходимости – пытается натолкнуть решающего на верное решение. Роль собственно преподавателя – сидя в аудитории, проконтролировать процесс в целом, при необходимости задавать наводящие вопросы и исправлять пропущенные ошибки. Желательно предварительно согласовать список задач, которые будут предложены к решению, чтобы проверить их соответствие теме занятия и сложность.

Данная форма проведения занятия имеет такие плюсы:

- повышается интерес к занятию, как у студентов-лекторов, так и у остальной части группы;

- более сильные студенты, которые могут скучать на обычных занятиях, раскрываются в новом для себя качестве.

- улучшается эмоциональная атмосфера внутри группы, растет доверие к преподавателю.

Проведение контрольных мероприятий может быть как на отдельном занятии, все время которого посвящено контрольной работе, так и в течение 10-20 минут на каждой практике. Контрольная работа может быть проведена в письменном виде или с использованием компьютерной техники.

Спіцина А.Є

доцент кафедри економіки НТУ м. Київ

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

Освіта економіста – багатофакторний процес, у якому беруть участь макросередовище (суспільство з визначеною в ньому системою соціальних відносин), мезосередовище (регіон, яким визначаються соціально-демографічні, національно-культурні особливості впливу) і мікросередовище (тобто найближче оточення життєдіяльної, освітньої установи). По-особливому важливим є освітнє мікросередовище, в якому повинна реалізуватися своєрідна зона особистісного і професійного саморозвитку всіх учасників освітнього процесу.

В умовах зміни освітньої парадигми національна школа все більше орієнтується на концепції розвитку особистості в процесі навчання, що ґрунтуються на принципах гуманізації та демократизації освіти. Однією з таких концепцій є особистісно-орієнтоване навчання, що базується на такій організації суб'єктно-орієнтованої взаємодії, за якої створюються оптимальні умови для розвитку у суб'єктів

навчання здатності до самоосвіти, самовизначення, самостійності і самореалізації. У зв'язку з цим виникає необхідність перебудови системи навчання і виховання студентської молоді з орієнтацією на розвиток творчого потенціалу кожної особистості з урахуванням індивідуальних і психологічних особливостей за умов використання сучасних інноваційних технологій.

Поняття «технологія» у педагогічній науці має декілька семантичних тлумачень. Відповідно до значень цього поняття відбувається її систематизація педагогічних технологій, яких налічується понад п'ятдесят. Педагогічні технології в сучасному освітньому просторі можна розглядати як організаційний початок, який запускає у дію і направляє у необхідне русло творчі сили носіїв наукових знань і педагогічного досвіду. За таких умов визначення теоретико-методологічних і методичних засад педагогічних технологій, обґрунтування ознак і критеріїв їх гуманістичної спрямованості, умов їх ефективного функціонування в умовах сучасного освітнього простору є актуальними проблемами психолого-педагогічної науки і практики [1]. Тому зростає інтерес науковців до питання про ефективність та впровадження традиційних і новітніх технологій в навчальний процес. Незаперечним є те, що процес інтерактивного навчання відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх суб'єктів навчання. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове), де всі є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання [2]. Як наслідок, організація інтерактивного навчання передбачає моделювання елементів навчально-виховного процесу, життєвих ситуацій, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та адекватної ситуації. Інтерактивна технологія навчання, як

і будь-яка інша педагогічна технологія містить у собі:

- концептуальну основу, яка визначає інноваційний тип навчання, що орієнтований на особистість суб'єкта навчання і який стимулює творчі процеси щодо оволодіння навчальним матеріалом, активізує пізнавальну діяльність за допомогою активних, діалогових форм організації занять;

- змістову частину: навчально-наукову, навчально-методичну, навчально-організаційну, яка відображається, відбивається і організується змістом навчання;

- процесуальну частину, яку утворюють моделі технологій навчання, що у кожному конкретному випадку становлять певну сукупність методів навчання, дидактичні стратегії, базові технології організації взаємодії суттєвих чинників педагогічної системи.

Інтерактивні технології навчання включають в себе чітко спланований очікуваний результат навчання, окремі інтерактивні методи і прийоми, що стимулюють процес пізнання та розумові і навчальні умови й процедури, за допомогою яких можна досягти запланованих результатів. На відміну від методик, інтерактивні навчальні технології не застосовуються для виконання певних навчальних завдань, своєю структурою вони визначають кінцевий результат. Найбільш відомими щодо форм організації навчальної діяльності виділяють інтерактивні технології кооперативного навчання, інтерактивні технології колективно-групового

навчання, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань та інші.

Ефективність застосування інтерактивних технологій буде мати сенс лише в тому випадку, якщо матиме місце використання певної адаптивної перехідної системи навчання, яка б передбачала, передусім традиційну систему навчання та містила сучасні інновації у вигляді інтерактивних форм на основі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Пошуки шляхів удосконалення навчального процесу у вищих педагогічних школах, інтенсивність якого значно зросла протягом останніх років, довели необхідність запровадження сучасних інформаційних технологій навчання, що базуються на широкому, науково обґрунтованому використанні технічних засобів навчання.

Викладачі кафедри економіки беруть активну участь у всеукраїнських та міжнародних інтернет (відео)-конференціях, форумах на освітніх веб-порталах, що знайшло своє відображення у публікаціях значної частини статей та посібників, тематика яких пов'язана з впровадженням інтерактивних технологій.

З метою реалізації ефективної стратегії розвитку інноваційних технологій тематика курсових, дипломних та магістерських робіт постійно переглядається з урахуванням переорієнтації парадигми освіти у напрямку використання інтерактивних технологій. Набуті теоретичні знання та практичні вміння застосовувати інтерактивні технології студенти закріплюють під час проходження виробничої практики, де особливо позитивної оцінки економістів заслуговують практичні матеріали для використання елементів інтерактивних технологій.

Розглядаючи впровадження методів інтерактивних технологій, констатуємо той факт, що переважна більшість викладачів (і, відповідно, студентів) опанувала їх та використовує під час проведення занять. Дедалі ширше використовуються інтерактивні лекції, семінари з евристичним генеруванням ідей. Евристичні технології генерування ідей: «мозковий штурм», «коло ідей», «асоціації (метафори)» тощо передбачають генерування ідей усіма учасниками навчального процесу. При цьому активізується інтуїція та уява студентів, відбувається вихід за межі стандартного мислення.

На заняттях з фахових методик студенти опановують навички проектування за допомогою ІКТ навчального процесу (планування заняття, демонстрації у різних режимах (фото, анімаційний, відеоформат), розробка засобів комп'ютерної діагностики. У мультимедіа лекційних аудиторіях є інструментарій для подання інформації в різноманітній формі (текст, графіка, анімація, звук, відео). У таких системах лектор сам визначає послідовність і форму викладу матеріалу, може відносно легко повертатися до розглянутих схем, малюнків і сюжетів для уточнення або зв'язку з поточною інформацією, давати додаткові пояснення, якщо це необхідно для конкретної аудиторії. Наявність такого виду навчального матеріалу дає можливість студентам ознайомитися з ним у прийнятному для них темпі і режимі роботи. Як джерело ілюстративного матеріалу в цьому випадку викори-

